

Broj: 03-02.3-18-1402-7/25
Istočno Sarajevo, 1.12.2025. godine

INTERNA PRAVILA ZA STANDARDIZACIJU

- Dio 3: Razvoj i donošenje

bosanskohercegovačkih standarda i drugih

standardizacijskih dokumenata

SADRŽAJ

Predgovor.....	3
1 Područje primjene	3
2 Termini i definicije	3
3 Razvoj dokumenata bosanskohercegovačke standardizacije	4
3.1 Inicijativa.....	4
3.2 Planiranje izrade dokumenata bosanskohercegovačke standardizacije	5
3.3 Opća pravila izrade dokumenata bosanskohercegovačke standardizacije	5
3.4 Pripremanje, donošenje i objavljivanje dokumenata bosanskohercegovačke standardizacije....	6
3.5 Preispitivanje dokumenata bosanskohercegovačke standardizacije	7
3.6 Povlačenje	7
3.7 Postupak obavješćavanja	7
3.8 Princip mirovanja	7
3.9 Autorska prava, prava umnožavanja i patenti	8
4 Razvoj izvornog dokumenta bosanskohercegovačke standardizacije	9
4.1 Razvoj izvornog bosanskohercegovačkog standarda.....	9
4.2 Razvoj drugih izvornih dokumenata bosanskohercegovačke standardizacije	15
5 Preuzimanje međunarodnih i evropskih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata	19
5.1 Metode preuzimanja međunarodnih i evropskih standarda	19
5.2 Preuzimanje međunarodnih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata	25
5.3 Preuzimanje evropskih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata	31
5.4 Preuzimanje nacionalnih standarda drugih zemalja	35
Aneks A (normativan) Faze izrade dokumenata bosanskohercegovačke standardizacije	36
Bibliografija	38

Predgovor

Interna pravila za standardizaciju (IPS) Instituta za standardizaciju Bosne i Hercegovine usklađena su s principima međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju te Kodeksom dobre prakse za standardizaciju Svjetske trgovinske organizacije (WTO).

Interna pravila za standardizaciju (IPS) prvenstveno su namijenjena za upotrebu zaposlenicima Instituta i tehničkim komitetima, a posebno predsjednicima i tehničkim sekretarima tehničkih komiteta te svima koji su uključeni u izradu nacrt standarda i nacrt drugih standardizacijskih dokumenata Instituta dostupnih javnosti.

Pravila rada bosanskohercegovačke standardizacije pod zajedničkim nazivom Interna pravila za standardizaciju sastoje se od sljedećih dijelova:

Dio 1: Osnivanje i rad stručnih tijela Instituta

Dio 2: Vrste dokumenata bosanskohercegovačke standardizacije i njihovo označavanje

Dio 3: Razvoj i donošenje bosanskohercegovačkih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata

Dio 4: Struktura i oblikovanje bosanskohercegovačkih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata dostupnih javnosti

Dio 5: Učestvovanje u radu tehničkih radnih tijela međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju

Svaki od navedenih dijelova Internih pravila za standardizaciju objavljen je kao zaseban dokument i svakom je dijelu dodijeljena jedinstvena slovna oznaka (IPS).

Korisnici su odgovorni za ispravnu primjenu tih pravila.

Svi prijedlozi za izmjene i dopune tih pravila podnose se Institutu u pisanom obliku.

Ovo je prvo izdanje ovog dijela Internih pravila za standardizaciju, IPS 3, koje zamjenjuje BAS U 8.5-03 i BAS U 8.5-04 iz 2016. godine.

1 Područje primjene

IPS 3 utvrđuje pravila za izradu, odobravanje i objavljivanje bosanskohercegovačkih standarda (BAS) i drugih standardizacijskih dokumenata.

2 Termini i definicije

Za potrebe ovog dijela Internih pravila primjenjuju se termini i definicije iz BAS EN 45020:2009 (od kojih se neki ovdje ponovo navode, radi pogodnosti) i IPS 2:

2.1 standardizacija

djelatnost uspostavljanja odredaba, za opću i višekratnu upotrebu, koje se odnose na postojeće ili moguće probleme, radi postizanja optimalnog stepena uređenosti u datom kontekstu

NAPOMENA 1 Ova se djelatnost prije svega sastoji od oblikovanja, izdavanja i primjene standarda.

NAPOMENA 2 Značajne koristi standardizacije su unapređenje pogodnosti proizvoda, procesa i usluga za predviđene svrhe, sprečavanje prepreka u trgovini, te olakšavanje tehnološke saradnje.

[BAS EN 45020:2009, definicija 1.1]

2.2 standard

dokument za opću i višekratnu upotrebu, donesen konsenzusom i odobren od priznatog tijela, koji sadrži pravila, smjernice ili karakteristike aktivnosti ili njihove rezultate i koji ima za cilj postizanje optimalnog stepena uređenosti u datom kontekstu

NAPOMENA Standardi se moraju temeljiti na provjerenim naučnim, tehnološkim i iskustvenim rezultatima, a cilj im je dostizanje optimalnog napretka zajednice.

[BAS EN 45020:2009, definicija 3.2]

2.3 konsenzus

opća saglasnost koju karakterizira odsustvo trajnog suprotstavljanja zainteresiranih strana na bitna pitanja rasprave, a koja se postiže kroz proces koji nastoji uzeti u obzir gledišta svih učesnika rasprave te usaglašavanjem svih spornih činjenica

NAPOMENA Konsenzus nužno ne znači jednoglasnost.

[BAS EN 45020:2009, definicija 1.7]

2.4 normativni dokument

dokument koji utvrđuje pravila, smjernice ili karakteristike za aktivnosti ili njihove rezultate

NAPOMENA 1 Izraz „normativni dokument” je osnovni pojam koji obuhvata dokumente kao što su **standardi, tehničke specifikacije, kodeks dobre prakse i propisi**.

NAPOMENA 2 „Dokumentom” se smatra svaki medij na kojem je, odnosno u kojem je zapisana određena informacija.

NAPOMENA 3 Termini za različite vrste normativnih dokumenata određeni su tako da obuhvataju dokument i njegov sadržaj kao jedinstvenu cjelinu.

[BAS EN 45020:2007, definicija 3.1]

2.5 propis

dokument koji sadrži obavezna zakonska pravila, a donosi ga nadležno tijelo

[BAS EN 45020:2007, definicija 3.6]

3 Razvoj dokumenata bosanskohercegovačke standardizacije

3.1 Inicijativa

Prijedlog za razvoj dokumenta bosanskohercegovačke standardizacije mogu dati zainteresirane strane i stručna tijela Instituta.

Prijedlog za razvoj dokumenta bosanskohercegovačke standardizacije podnosi se Institutu na odgovarajućem obrascu. U prijedlogu treba navesti i vrstu normativnog dokumenta čiji se razvoj predlaže. Uz prijedlog za izradu dokumenta bosanskohercegovačke standardizacije može biti priložen i prijedlog teksta izvornog dokumenta bosanskohercegovačke standardizacije ili prijevod stranog normativnog dokumenta.

Prijedloge za izradu dokumenta bosanskohercegovačke standardizacije razmatra nadležni TC i na osnovu zaključka donosi preporuku, na osnovu koje Institut donosi odluku o prihvatanju ili neprihvatanju novog standardizacijskog projekta.

U skladu s odredbama *Kodeksa dobre prakse* Svjetske trgovinske organizacije i CEN/CENELEC-ovih *Internih propisa, dio 2*, Institut ne pokreće postupak izrade izvornog dokumenta bosanskohercegovačke standardizacije u području u kojem postoji međunarodni ili evropski standard, ili je on u izradi.

3.2 Planiranje izrade dokumenata bosanskohercegovačke standardizacije

Nakon odluke o pokretanju novog standardizacijskog projekta i utvrđivanja ciljanog datuma za upućivanje nacrtu dokumenta bosanskohercegovačke standardizacije na javnu raspravu i objavljivanja dokumenta bosanskohercegovačke standardizacije, novi standardizacijski projekt unosi se u program rada Instituta kao inicijalni prijedlog.

Program rada Instituta javno je dostupan na web-sajtu Instituta.

Pri planiranju izrade dokumenata bosanskohercegovačke standardizacije mora se voditi računa o njihovoj međusobnoj usklađenosti i o nepreklapanju područja primjene.

Novi standardizacijski projekt dodjeljuje se odgovarajućem tehničkom komitetu (TC), ako je osnovan.

Ako TC nije osnovan, pokreće se procedura za osnivanje odgovarajućeg TC-a, odnosno osniva se posebna radna grupa (WG) za izradu dokumenta bosanskohercegovačke standardizacije.

3.3 Opća pravila izrade dokumenata bosanskohercegovačke standardizacije

Dokumenti bosanskohercegovačke standardizacije sastavljaju se i oblikuju u skladu s IPS 4.

3.3.1 Jezik

Bosanskohercegovački standardi i drugi standardizacijski dokumenti mogu biti na jednom od službenih jezika koji su u upotrebi u Bosni i Hercegovini i/ili stranom jeziku, u pravilu na engleskom jeziku.

Izvorni dokumenti bosanskohercegovačke standardizacije izrađuju se na jednom i/ili na sva tri službena jezika koji su u upotrebi u Bosni i Hercegovini uz naknadno prevođenje na engleski jezik, ako je potrebno.

Ako se kao dokument bosanskohercegovačke standardizacije preuzima međunarodni/evropski normativni dokument, moguće je njegovo preuzimanje na izvornom jeziku, uz naknadno prevođenje na jedan od službenih jezika koji su u upotrebi u Bosni i Hercegovini.

Kad su normativni dokumenti koji se uzimaju kao podloga za izradu dokumenta bosanskohercegovačke standardizacije izrađeni na više stranih jezika, svi su jezici ravnopravni, a preferira se engleska verzija.

Kod dvojezičnih ili višejezičnih međunarodnih/evropskih normativnih dokumenata donosi se odluka o tome s kojeg će se izvornog jezika prevoditi dokument. U pravilu, dokumenti se prevode s engleskog jezika, ako nema drugačijeg obrazloženog zahtjeva i/ili odluke.

Dokument bosanskohercegovačke standardizacije koji je prijevod međunarodnog/evropskog normativnog dokumenta može se objaviti kao jednojezično, dvojezično ili višejezično izdanje.

Oznaka jezika dodjeljuje se dokumentu bosanskohercegovačke standardizacije u skladu sa IPS 2.

3.3.2 Terminologija

Pri izradi dokumenata bosanskohercegovačke standardizacije na jednom od službenih jezika koji su u upotrebi u Bosni i Hercegovini, ukoliko je to moguće, primjenjuju se prethodno utvrđeni termini.

3.3.3 Označavanje dokumenata

Dokumenti bosanskohercegovačke standardizacije označavaju se u skladu s IPS 2.

3.3.4 Označavanje faza razvoja dokumenata bosanskohercegovačke standardizacije

Faze razvoja dokumenata bosanskohercegovačke standardizacije označavaju se u skladu s međunarodnim usklađenim sistemom kodiranja faza (Aneks A).

3.4 Pripremanje, donošenje i objavljivanje dokumenata bosanskohercegovačke standardizacije

Pripremanje, donošenje i objavljivanje dokumenata bosanskohercegovačke standardizacije vrši odgovarajući TC, odnosno posebna WG osnovana radi njegove izrade.

Za preuzimanje svake pojedine vrste dokumenata bosanskohercegovačke standardizacije utvrđena je posebna procedura za pripremanje, donošenje i objavljivanje, koja ovisi o nivou konsenzusa koji je potrebno postići za preuzimanje te vrste dokumenta.

Dokumenti bosanskohercegovačke standardizacije se objavljuju kao posebne publikacije.

Pripremanje, donošenje i objavljivanje BAS standarda odvija se u fazama (vidi tabelu 1). Završetak svake faze rezultira odgovarajućim dokumentom.

Tabela 1 - Faze u pripremanju, donošenju i objavljivanju BAS standarda i rezultirajući dokumenti

Faza		Dokument	
Oznaka faze	Naziv	Naziv	Skraćenica
00	Faza projekta	Prijedlog projekta za rad na novom BAS standardu	prBAS
10	Faza prijedloga	Projekt BAS standarda	prBAS
20	Faza pripreme	Nacrt dokumenta	nrdBAS
30	Faza komiteta	Prednacrt BAS standarda	pnBAS
40	Faza javne rasprave	Nacrt BAS standarda	nsBAS
50	Faza odobravanja	Konačni nacrt BAS standarda	knsBAS
60	Faza objavljivanja	BAS standard	BAS
62	Faza prevođenja	BAS standard	BAS
90	Faza preispitivanja	Potvrđivanje aktuelnosti BAS standarda, revizija BAS standarda i povlačenje BAS standarda	BAS
NAPOMENA Prijevod dokumenta bosanskohercegovačke standardizacije, koji je prethodno preuzet kao BAS standard na engleskom jeziku (faza izrade 62), ne upućuje se na javnu raspravu, već se obavijest o njegovoj dostupnosti objavljuje u Glasniku Instituta (Službene objave) i/ili na web-sajtu Instituta. Kada se objavi prijevod dokumenta bosanskohercegovačke standardizacije, izvorni dokument bosanskohercegovačke standardizacije se ne povlači. Referentna oznaka prevedenog dokumenta bosanskohercegovačke standardizacije, osim u oznaci jezika, jednaka je referentnoj oznaci izvornog dokumenta bosanskohercegovačke standardizacije.			

Obavijest o objavi dokumenta bosanskohercegovačke standardizacije (faza izrade 60.60) objavljuje se u Glasniku Instituta (Službene objave) i/ili na web-sajtu Instituta.

Podaci o objavljenom dokumentu bosanskohercegovačke standardizacije javno su dostupni u web-katalogu bosanskohercegovačkih standarda.

3.5 Preispitivanje dokumenata bosanskohercegovačke standardizacije

Radi utvrđivanja primjenjivosti, bosanskohercegovački standard se mora preispitati svakih pet godina.

Preispitivanje se može pokrenuti i ranije na zahtjev odgovarajućeg TC-a ili Instituta.

Rezultat preispitivanja može biti jedna od sljedećih odluka:

- potvrđivanje,
- revizija (amandman ili novo izdanje); ili
- povlačenje.

Tehnička specifikacija mora se preispitati u periodu od tri godine.

Rezultat preispitivanja može biti jedna od sljedećih odluka:

- potvrđivanje za dodatne tri godine uz obrazloženje TC-a; ili
- povlačenje.

3.6 Povlačenje

Dokument bosanskohercegovačke standardizacije povlači se:

- nakon izdavanja novog izdanja tog dokumenta,
- nakon izdavanja novog normativnog dokumenta za isti predmet, ili
- bez zamjene.

Obavijest o povlačenju dokumenta bosanskohercegovačke standardizacije (faza izrade 95.99) objavljuje se u Glasniku Instituta (Službene objave).

Informacija o statusu dokumenta bosanskohercegovačke standardizacije javno je dostupna u web-katalogu bosanskohercegovačkih standarda.

3.7 Postupak obavještanja

3.7.1 Prijava pokretanja postupka izrade izvornog bosanskohercegovačkog standarda (notifikacija)

Institut je obavezan obavijestiti CEN, CENELEC i ETSI o pokretanju postupka izrade izvornog bosanskohercegovačkog standarda u skladu s pravilima tih organizacija (*notification*), a u skladu s procedurom BAS PR 7.0-03 o notifikaciji standarda.

3.7.2 Obavještanje o preuzetim evropskim standardima

Institut je obavezan obavijestiti CEN, CENELEC i ETSI o svakom preuzetom evropskom normativnom dokumentu u skladu s pravilima tih organizacija (*national implementation*).

3.8 Princip mirovanja

Odluke o uvođenju ili prestanku perioda mirovanja za određene predmete evropske standardizacije i odgovarajućim rokovima donose mjerodavna tijela CEN-a, CENELEC-a i ETSI-ja.

Od datuma početka perioda mirovanja, Institut kao pridruženi član CEN-a, CENELEC-a, odnosno punopravni član ETSI-ja ne smije poduzimati nikakvu standardizacijsku radnju na nacionalnom nivou koja bi mogla ugroziti pripremu evropskog standarda za koju je utvrđen period mirovanja i ne smije objavljivati nove ili izmijenjene standarde koji nisu u skladu s postojećim evropskim standardom i/ili evropskim standardom u pripremi.

Period mirovanja primjenjuje se samo na pojedinačni projekt izrade evropskog standarda, tj. na novi predmet rada koji je prihvatilo mjerodavno evropsko standardizacijsko tijelo s jasno utvrđenim područjem primjene i ciljanim datumom objavljivanja. Ne primjenjuje se na područja standardizacije ili programe rada kao takve.

Princip mirovanja nije prekršen ako Institut:

- a) uputi u javnu raspravu nsBAS s ciljem doprinosa međunarodnoj i evropskoj standardizaciji;
- b) unutar tri mjeseca od početka perioda mirovanja objavi BAS koji je već bio odobren;
- c) prijavi CEN-u, CENELEC-u ili ETSI-ju preuzimanje BAS-a koji je bez izmjena preuzet međunarodni standard (ISO, IEC), a odgovarajući evropski standard ne postoji.

U slučajevima navedenim pod b) i c), Institut se obavezuje da će BAS uskladiti s evropskim standardom kad on bude donesen.

Institut podnosi zahtjev CEN-u, CENELEC-u ili ETSI-ju u pisanom obliku u kojem traži odstupanje od primjene principa mirovanja, ako u predmetu za koji traje period mirovanja Institut želi:

- 1) izmijeniti postojeći izvorni BAS standard,
- 2) objaviti novi izvorni BAS standard,
- 3) preuzimati nacrt evropskog standarda (telekomunikacijske serije) kao BAS standard,
- 4) poduzeti na nacionalnom nivou bilo koju drugu radnju koja može ugroziti planirano evropsko usklađivanje.

Kao pridružena članica CEN-a i CENELEC-a, Institut će imati pravo u bilo koje vrijeme zahtijevati pregled perioda mirovanja za određeni predmet rada.

Kad se radi na izvornom BAS standardu (standard koji nije u skladu s evropskim standardom ili se radi o novom području) Institut je dužan pridržavati se BAS PR 7.0-03, *Procedura za notifikaciju BAS standarda*.

3.9 Autorska prava, prava umnožavanja i patenti

U skladu s članom 12. Zakona o standardizaciji Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj 19/01) i članom 3. Pravilnika o ostvarivanju i zaštiti autorskih prava na standardima i standardizacijskim dokumentima („Službeni glasnik BiH”, broj 18/22), BAS standardi se izdaju kao posebne publikacije i zaštićene u skladu sa zakonom te nacionalnim i međunarodnim propisima o autorskim pravima.

Zabranjeno je umnožavanje BAS standarda koje izdaje Institut, ili njihovih dijelova, u bilo kojem obliku bez pisane dozvole Instituta. Sva autorska prava i prava upotrebe nacrt standarda (ns), konačnog nacrt standarda (kns) i BAS standarda koje izdaje Institut pripadaju Institutu za standardizaciju Bosne i Hercegovine.

Kako bi se pravno zaštitili dokumenti koje su zajednički pripremili učesnici standardizacijskih aktivnosti u Institutu, oni svojim potpisom na evidenciji prisutnih na sjednici stručnih tijela Instituta ustupaju Institutu bez naknade isključivo, izričito i neopozivo pravo na korištenje rezultata zajedničkog rada. Učesnicima standardizacijskih aktivnosti u Institutu podrazumijevaju se stručnjaci koji učestvuju u radu TC/WG/AG-a. Izjava o ustupanju prava na korištenje sastavni je dio evidencije prisutnih na sjednici (Obrazac BAS O 8.5-10).

Obaveza svih zainteresiranih strana u postupku donošenja izvornih bosanskohercegovačkih standarda i drugih dokumenata bosanskohercegovačke standardizacije je da, ukoliko imaju bilo kakva saznanja o tome, obavijeste Institut o postojanju patenta (ili o postupku priznavanja patenta koji je u toku) u bilo kojoj fazi izrade bosanskohercegovačkog standarda i drugog standardizacijskog dokumenta. Baza podataka o patentima relevantnim za bosanskohercegovačke standarde i druge standardizacijske dokumente javno je dostupna na web-sajtu Instituta.

Politika Instituta i način distribuiranja i prodaje BAS standarda na teritoriji Bosne i Hercegovine usklađeni su s međunarodnim pravilima koja se odnose na autorska prava, korištenje autorskih prava i prodaju ISO/IEC-ovih publikacija i evropskim pravilima koja se odnose na autorska prava, korištenje autorskih prava i prodaju CEN/CENELEC-ovih publikacija.

4 Razvoj izvornog dokumenta bosanskohercegovačke standardizacije

4.1 Razvoj izvornog bosanskohercegovačkog standarda

4.1.1 Incijativa

Prijedlog za izradu izvornog bosanskohercegovačkog standarda (faza izrade 00.00, oznaka prBAS) dostavlja se Institutu u skladu s tačkom 3.1. Podnosilac prijedloga je dužan prijedlog dostaviti na obrascu BAS O 8.5-02, *Prijedlog za rad na novom standardu*, koji je dostupan na web-sajtu Instituta.

Nadležni TC razmatra prijedlog za izradu izvornog BAS standarda i daje preporuku o prihvatanju, odnosno odbijanju prijedloga. Pri razmatranju prijedloga za izradu izvornog bosanskohercegovačkog standarda, TC mora poštovati princip mirovanja evropske standardizacije prema tački 3.8. Na osnovu preporuke TC-a Institut donosi odluku o prihvatanju ili neprihvatanju novog standardizacijskog projekta, o čemu se pismeno obavještava predlagač.

Prihvaćenom prijedlogu za izradu izvornog BAS standarda dodjeljuje se jedinstvena oznaka standardizacijskog projekta, u skladu s IPS 2, tačka 3.2.2, i on se registrira u ISBIH SMIS-u (faza izrade 10.00, oznaka prBAS).

4.1.2 Planiranje

Prihvaćeni prijedlog projekta za izradu izvornog BAS standarda dodjeljuje se odgovarajućem TC-u (ako je osnovan), koji osniva posebnu radnu grupu (WG) za izradu izvornog BAS standarda.

Ako odgovarajući TC ne postoji, pokreće se procedura za osnivanje novog TC-a u skladu s IPS 1, koji osniva posebnu radnu grupu (WG) za izradu izvornog BAS standarda.

Odluka o pokretanju standardizacijskog projekta za izradu izvornog BAS standarda (faza izrade 10.99, oznaka prBAS) sadržava:

- sastav WG-a koja će pripremiti nacrt radnog dokumenta izvornog BAS standarda,
- ime i prezime voditelja WG-a,
- zadatak WG-a i
- radni naslov projekta.

TC dodjeljuje radni naslov prihvaćenom standardizacijskom projektu, a projekt se unosi u program rada tog TC-a, koji je javno dostupan na web-sajtu Instituta (faza izrade 20.00, oznaka nrdBAS).

Institut obavještava CEN, CENELEC i ETSI o pokretanju procedure izrade izvornog bosanskohercegovačkog standarda u skladu s pravilima tih tijela, neposredno nakon donošenja odluke o pokretanju izrade izvornog bosanskohercegovačkog standarda i unosa u program rada TC-a.

U najranijim fazama razvoja standardizacijskog projekta TC treba utvrditi potrebu za saradnjom s drugim mjerodavnim organizacijama ili stručnjacima. Potrebno je obratiti posebnu pažnju na planiranje izrade izvornog BAS standarda za koji postoji namjera ili zahtjev mjerodavnog tijela državne uprave da taj standard podrži primjenu određenog tehničkog propisa.

Ako članovi TC-a imaju saznanja o tome da je za potrebe izrade izvornog BAS standarda potrebno uključivanje elemenata za koje postoje patentna ili autorska prava u Bosni i Hercegovini, o tome moraju

obavijestiti Institut koji će poduzeti daljnje korake povezane s tim pitanjem, uz mogućnost odustajanja od rada na projektu.

4.1.3 Izrada radnog nacrt izvornog bosanskohercegovačkog standarda (nrdBAS)

Članovi radne grupe TC-a za izradu izvornog BAS standarda izrađuju radni nacrt izvornog BAS standarda (faza izrade 20.20, oznaka nrdBAS) u skladu s okvirnim planom rada.

Pri izradi nrdBAS članovi WG-a organiziraju svoj rad na njima najprikladniji način. Tekst nrdBAS mora biti izrađen i oblikovan u skladu s pravilima za oblikovanje bosanskohercegovačkih standarda i drugih dokumenata dostupnih javnosti (vidjeti ISP 4).

Tekst nrdBAS koji članovi WG-a smatraju konačnim rezultatom svog rada voditelj WG-a prosljeđuje odgovarajućem TC-u u daljnju proceduru.

Usklađenom tekstu nacrt radnog dokumenta tehnički sekretar matičnog TC-a, uz saglasnost predsjednika TC-a, dodjeljuje status nacrt radnog dokumenta odobrenog za registraciju kao prednacrt standarda (faza izrade 20.99).

4.1.4 Prednacrt izvornog BAS standarda (pnBAS)

Tehnički sekretar TC-a preuzetom tekstu radnog nacrt dokumenta (nrdBAS), uz saglasnost predsjednika TC-a, dodjeljuje status prednacrt (faza izrade 30.00, oznaka pnBAS) i distribuira ga članovima TC-a u skladu s IPS 1 radi dostavljanja primjedbi, a po potrebi i radi izjašnjavanja s naznakom datuma za primanje odgovora. Uz pnBAS treba dostaviti i obrazac za izjašnjavanje o dokumentu (BAS O 8.5-14), kao i obrazac za komentare (BAS O 8.5-17), koji služe za razmjenu informacija između tehničkog sekretara i članova TC-a, a koji se tiču upućivanja primjedbi i narednih koraka u razvoju projekta (faza izrade 30.20). Članovi TC-a dostavljaju svoje izjašnjavanje i komentare u periodu od 30 dana od dana prijema dokumentacije.

Po isteku roka za razmatranje pnBAS, tehnički sekretar sumira prispjele primjedbe (faza izrade 30.60), koristeći obrazac pregleda primjedbi na dokument (BAS O 8.5-15). Na osnovu razmatranja prispjelih primjedbi, predsjednik TC-a uz pomoć tehničkog sekretara i uz konsultiranje, ako je potrebno, s voditeljem WG-a, te članovima TC-a, donosi odluku o načinu daljnjeg rada, koja može biti:

- pismeno izjašnjavanje članova TC-a o prihvatanju pnBAS kao nsBAS, koristeći obrazac BAS O 8.5-14 i njihovo sumiranje koristeći obrazac zbirnog izjašnjavanja o dokumentu (BAS O 8.5-33),
- sazivanje sjednice TC-a i razmatranje teksta pnBAS i primjedbi na sjednici, ili
- vraćanje nacrt dokumenta radnoj grupi (WG) na doradu.

U slučaju pismenog izjašnjavanja članova TC-a, na osnovu rezultata njihovog izjašnjavanja, a skladu s IPS 1, predsjednik TC-a donosi odluku o utvrđivanju nsBAS i njegovom upućivanju na javnu raspravu.

Sjednice TC-a, koje se organiziraju u cilju utvrđivanja nacrt standarda, organiziraju se u skladu s IPS 1 i utvrđenim planom sjednica. Na sjednici članovi TC-a razmatraju tekst pnBAS i primjedbe upućene prije sjednice ili na samoj sjednici. Ukoliko se usaglasе stavovi članova TC-a o svim primjedbama, prihvatanjem teksta pnBAS, uz prihvaćene izmjene, utvrđuje se nacrt standarda (nsBAS). Izmjene se naknadno unose u tekst prema zapisniku sa sjednice.

Treba nastojati da se odluka o utvrđivanju nacrt standarda (nsBAS) donese na bazi konsenzusa. Ako konsenzus nije moguće postići, tada se tekst pnBAS prihvata kao nsBAS ako su za njega glasale dvije trećine (2/3) članova TC-a.

Ukoliko se primjedbe na tekst pnBAS odnose na suštinske elemente budućeg izvornog BAS standarda, a ne može se postići usklađenost stavova članova TC-a, predsjednik TC-a može predložiti da, na osnovu zaključaka sa sjednice, WG pripremi revidirani pnBAS, koji treba dostaviti članovima TC-a (faza izrade 30.92).

Ako se ne postigne usklađenost stavova članova TC-a o utvrđivanju nsBAS ili izradi revidiranog pnBAS, TC može predložiti direktoru Instituta odustajanje od daljnjeg rada na razvoju izvornog BAS standarda. Takav se prijedlog mora detaljno obrazložiti (faza izrade 30.98).

Tehnički sekretar je odgovoran da konačan tekst nsBAS u potpunosti odražava zaključke TC-a, donijete na sjednicama ili prepiskom i koji je pripremljen u skladu s pravilima oblikovanja bosanskohercegovačkih standarda i drugih dokumenata dostupnih javnosti (vidjeti IPS 4).

Nakon unošenja svih utvrđenih izmjena i uređivanja konačnog teksta, dokument se dostavlja na lektorisanje. Po završetku lektorisanja konačnog teksta prednacrta izvornog BAS standarda, predsjednik TC-a taj tekst odobrava kao nsBAS, a sekretarijat priprema izvještaj o utvrđivanju nacrt standarda. Projektu se tada dodjeljuje status prednacrta BAS standarda odobrenog za registraciju kao nacrt izvornog BAS standarda (faza izrade 30.99, oznaka pnBAS).

Upućivanje nacrt izvornog BAS standarda u javnu raspravu odobravaju predsjednik TC-a, voditelj WG-a i tehnički sekretar TC-a, šef odgovarajućeg odjeljenja za standardizaciju, te pomoćnik direktora za standarde. Predsjednik TC-a potvrđuje da je TC raspravljao o tekstu nacrt izvornog BAS standarda i složio se s tehničkim sadržajem te da tekst odražava dogovoreni sadržaj.

4.1.5 Javna rasprava o nacrtu izvornog BAS standarda (nsBAS)

U fazi javne rasprave registrira se nacrt BAS standarda (faza izrade 40.00), radi organiziranja javne rasprave.

Obavijest o javnoj raspravi o nacrtu izvornog BAS standarda (faza izrade 40.20, oznaka nsBAS) objavljuje se na web-sajtu Instituta, uz prikaz osnovnih informacija o projektu.

Pored objavljivanja javne rasprave na web-sajtu, Institut može, u dogovoru s predsjednikom TC-a, direktno informirati neke organizacije i pojedince pismeno ili elektronskim putem o nacrtu izvornog BAS standarda koji je na javnoj raspravi.

Nacrt izvornog BAS standarda u toku javne rasprave javno je dostupan putem online modula za čitanje nacrt BAS standarda.

Primjedbe na nacrt izvornog BAS standarda s obrazloženjem dostavljaju se Institutu u pisanom obliku na odgovarajućem obrascu u roku od 60 dana od dana objavljivanja javne rasprave na web-sajtu Instituta (u slučaju potrebe može biti skraćen na najmanje 30 dana).

Skraćena javna rasprava se primjenjuje u posebnim slučajevima uz obrazloženje (npr. zbog hitne potrebe za standardom, donošenja tehničkog propisa i slično). Prijedlog za skraćenu javnu raspravu može dati Vijeće, Institut ili TC. Prijedlog treba biti dokumentiran. Odluku donosi direktor Instituta.

Tokom javne rasprave Institut zaprima primjedbe bosanskohercegovačke javnosti i primjedbe iz drugih zemalja na objavljeni nacrt BAS standarda. Po završetku javne rasprave (faza izrade 40.60), TC razmatra pristigle primjedbe. Primjedbe se mogu prihvatiti ili odbaciti s obrazloženjem, a podnosilac primjedbi se obavještava o odluci TC-a. Primjedbe ne može davati član TC/WG-a koji je učestvovao u izradi nacrt izvornog BAS standarda i odobrio njegovo upućivanje na javnu raspravu.

Ako tokom javne rasprave nije bilo primjedbi koje se odnose na primjenu i sadržaj standarda, predsjednik BAS/TC-a može donijeti odluku o utvrđivanju konačnog nacrt BAS standarda (knsBAS) na osnovu izvještaja o provedenoj javnoj raspravi (obrazac BAS O 8.5-21) i ovlasti koje su mu članovi TC-a dali, a koje se odnose na određeni standard. U tom slučaju se na narednoj sjednici podnosi izvještaj članovima TC-a o rezultatima javne rasprave i odluci predsjednika.

Ako izvještaj o provedenoj javnoj raspravi sadrži i prispjele primjedbe i/ili komentare, tehnički sekretar ih sumira, a predsjednik TC-a razmatra primjedbe i ocjenjujući njihov značaj u dogovoru s voditeljem WG-a odlučuje da:

- predloži izmjene, uvažavajući prispjele primjedbe i omogućiti članovima TC-a da se putem propisanog obrasca izjasne o izmjenama kao i prihvatanju nsBAS kao knsBAS,
- sazove sjednicu TC-a, ako se prispjele primjedbe odnose na suštinu standarda.

Poziv za sjednicu TC-a na kojoj se razmatraju primjedbe i utvrđuje tekst knsBAS može se uputiti i učesnicima u javnoj raspravi koji su dostavili primjedbe na nsBAS.

Nakon razmatranja prispjelih komentara na sjednici, TC donosi jednu od sljedećih odluka:

- a) utvrditi konačni nacrt standarda (knsBAS):
 - konsenzusom ili
 - ako su za takav prijedlog glasale više od dvije trećine (2/3) ukupnog broja članova TC-a.
- b) pripremiti drugo izdanje nsBAS, odobriti ga i ponovno uputiti na javnu raspravu (faza izrade 40.93), ako je zbog prihvatanja primjedbi došlo do značajnijih promjena u tekstu nsBAS.
- c) vratiti projekt u početnu fazu ili uputiti prijedlog direktoru Instituta da se odloži ili odustane od rada na projektu (faza izrade 40.98), ukoliko ne postoji saglasnost u pogledu prihvatanja nsBAS kao knsBAS.

U svim slučajevima tehnički sekretar je dužan pripremiti izvještaj o utvrđivanju konačnog nacrta standarda. Ako je potrebno, taj izvještaj prati tekst primljenih primjedbi i zaključaka TC-a o svakoj dostavljenoj primjedbi/komentaru. Izvještaj mora odobriti predsjednik TC-a.

Institut je dužan obavijestiti učesnike u javnoj raspravi koji su dostavili primjedbe na nsBAS, o održavanju sjednice i/ili zaključcima TC-a u vezi s upućenim primjedbama.

Nakon unošenja izmjena u tekst nsBAS u skladu sa zapisnikom sa sjednice i odobravanju od predsjednika TC-a, nsBAS se odobrava za registraciju kao knsBAS (faza izrade 40.99). Tehnički sekretar priprema zbirni izvještaj o razvoju BAS standarda, te prijedlog o odobravanju i objavljivanju bosanskohercegovačkog standarda.

4.1.6 Konačni nacrt izvornog BAS standarda (knsBAS)

Registriranjem knsBAS (faza izrade 50.00) i pratećih dokumenata počinje faza odobravanja. Tekst knsBAS se dostavlja na tehničku obradu.

Nakon tehničke obrade teksta standarda, tehnički sekretar odnosno koordinator obavezno provjerava da li tekst knsBAS zadovoljava zahtjeve date u IPS 4.

Tekst budućeg BAS standarda uz kompletirane prateće dokumente (obrasci BAS O 8.5-21, BAS O 8.5-22, BAS O 8.5-23 i BAS O 8.5-24) dostavlja se šefu odgovarajućeg odjeljenja za standardizaciju i pomoćniku direktora za standarde radi uvida u provedenu proceduru i davanja saglasnosti (faza izrade 50.99).

4.1.7 Objavljivanje izvornog BAS standarda

Na osnovu priloženih dokumenata TC-a, teksta izvornog BAS standarda, prijedloga za odobravanje i objavljivanje standarda, direktor Instituta donosi odluku o odobravanju i objavljivanju bosanskohercegovačkog standarda (faza izrade 60.60). Potpisivanjem te odluke (obrazac BAS O 8.5-25) i objavljivanjem BAS standarda u web-katalogu bosanskohercegovačkih standarda i Glasniku Instituta (Službene objave), BAS standard je dostupan javnosti.

Izvorni BAS standard se izdaje kao posebna publikacija Instituta.

4.1.8 Preispitivanje izvornog BAS standarda

Za preispitivanje izvornog BAS standarda odgovoran je TC koji je standard izradio. Preispitivanje se mora provesti najmanje jednom u pet godina. Preispitivanje obuhvata i ocjenu stepena do kojeg BAS standard prati razvoj tehnologije i potrebe tržišta te kako je primljen u praksi.

Ako je TC u međuvremenu ukinut, za preispitivanje je odgovoran Institut, koji donosi posebnu odluku o načinu preispitivanja predmetnog izvornog BAS standarda.

TC mora obavijestiti Institut o rezultatima preispitivanja izvornog BAS standarda, zaključcima TC-a, posebno ako je preispitivanjem potvrđena njegova aktuelnost i validnost.

U roku predviđenom za preispitivanje objavljenog izvornog BAS standarda, TC pokreće proceduru njegovog periodičnog preispitivanja (faza izrade 90.20). Ukoliko se ne organizira sjednica TC-a već se korespondencija obavlja dopisno (elektronskim putem), članovima TC-a se dostavlja obrazac izjašnjavanja o aktuelnosti standarda (BAS O 8.5-35) i obrazac za komentare (BAS O 8.5-17).

Rezultat preispitivanja izvornog BAS standarda TC-a može biti jedan od sljedećih prijedloga:

- revidiranje izvornog BAS standarda (amandman ili novo izdanje) (faza izrade 90.92),
- potvrđivanje izvornog BAS standarda (faza izrade 90.93),
- povlačenje izvornog BAS standarda (faza izrade 95.99).

Ako su potrebne manje izmjene u tekstu izvornog BAS standarda, objavljuje se amandman.

Ako su potrebne veće izmjene u tekstu izvornog BAS standarda, ne preporučuje se objavljivanje amandmana, nego objava novog izdanja standarda.

Tehnički sekretar TC-a dostavlja Sektoru za informaciono-dokumentacione poslove obavijest o prijedlogu TC-a, koja se objavljuje na web-sajtu Instituta. Zainteresirane strane mogu dostaviti svoje primjedbe u periodu od 30 dana od dana objavljivanja obavijesti.

Tehnički sekretar TC-a u toku perioda preispitivanja prikuplja eventualne primjedbe zainteresiranih strana na prijedlog TC-a i u dogovoru s predsjednikom organizira sjednicu TC-a na kojoj se razmatraju dostavljene primjedbe i donosi se odluka o daljnjem statusu standarda.

Ukoliko je TC donio odluku o izmjeni/reviziji, standardu se dodjeljuje faza izrade 90.92, a za potvrđivanje izvornog BAS standarda faza izrade 90.93. Također, ukoliko je TC donio odluku da se izvrši izmjena/revizija izvornog BAS standarda, daljnja procedura je identična proceduri pripremanja i donošenja izvornog BAS standarda. Rezultat procedure revizije je objavljivanje novog izdanja izvornog BAS standarda.

Tehnički sekretar odnosno koordinator TC je dužan da u proceduri preispitivanja izvornog BAS standarda unosi u ISBIH SMIS-u sve njegove izmjene (faze izrade) u skladu s Aneksom A ovog dijela IPS-a.

Nakon završetka procedure preispitivanja izvornog BAS standarda (faza izrade 90.60), tehnički sekretar TC-a dostavlja Sektoru za informaciono-dokumentacione poslove obavijest o rezultatima preispitivanja izvornog BAS standarda, u cilju objave u Glasniku Instituta (Službene objave).

4.1.9 Povlačenje

Izvorni BAS standard se povlači nakon objave novog izdanja izvornog BAS standarda ili se standard povlači bez zamjene u skladu s tačkom 3.6.

TC može predložiti povlačenje izvornog BAS standarda koji nije u primjeni zbog prevaziđenih rješenja koja se nude i/ili područja primjene koje tretira, kao i s obzirom na obaveze koje proizlaze iz članstva u evropskim organizacijama za standardizaciju CEN, CENELEC i ETSI, u slučaju kada je predmetni standard u suprotnosti s objavljenim evropskim standardom. Također TC može predložiti povlačenje BAS standarda čiji su ekvivalenti kao rezultat rada (preispitivanja) evropske/međunarodne standardizacije povučeni bez zamjene.

Prijedlog za povlačenje izvornog BAS standarda, koji su prihvatile dvije trećine (2/3) članova TC-a (faza izrade 95.20), tehnički sekretar TC-a dostavlja Sektoru za informaciono-dokumentacione poslove, koji obavijest o prijedlogu TC-a objavljuje na web-sajtu Instituta. Zainteresirane strane mogu dostaviti svoje primjedbe u periodu od 30 dana od dana objavljivanja obavijesti.

Tehnički sekretar TC-a priprema prateće obrasce za povlačenje izvornog BAS standarda (BAS O 8.5-27, BAS O 8.5-24 i BAS O 8.5-25) koji se dostavljaju šefu odgovarajućeg odjeljenja za standardizaciju.

Na osnovu priloženih dokumenata TC-a, prijedloga za povlačenje izvornog BAS standarda, direktor Instituta donosi odluku o povlačenju bosanskohercegovačkog standarda (faza izrade 95.99).

Tehnički sekretar odnosno koordinator TC-a je dužan da tokom procedure povlačenja izvornog BAS standarda unosi u ISBIH SMIS-u sve njegove izmjene (faze izrade) u skladu s Aneksom A ovog dijela IPS-a.

Nakon završetka procedure povlačenja, tehnički sekretar TC-a dostavlja Sektoru za informaciono-dokumentacione poslove obavijest u cilju objave u Glasniku Instituta (Službene objave).

4.1.10 Amandman na izvorni BAS standard (A)

Ako je rezultat preispitivanja izvornog BAS standarda odluka o objavi amandmana na taj standard, amandman se priprema, odobrava i objavljuje prema proceduri pripremanja, donošenja i objavljivanja izvornog BAS standarda (vidi tačke 4.1.3 do 4.1.6).

Uz svaki se izvorni BAS standard, radi manjih izmjena tog standarda, mogu objaviti najviše dva amandmana. Nakon utvrđivanja potrebe za izmjenom izvornog BAS standarda na koji su već objavljena dva amandmana, objavljuje se novo izdanje izvornog BAS standarda.

Tehnički sekretar odnosno koordinator TC-a je dužan da u proceduri izrade amandmana na izvorni BAS standarda unosi u ISBIH SMIS-u sve njegove izmjene (faze izrade) u skladu s Aneksom A ovog dijela IPS-a.

Nakon završetka procedure, tehnički sekretar TC-a dostavlja Sektoru za informaciono-dokumentacione poslove obavijest u cilju objave u Glasniku Instituta (Službene objave).

4.1.11 Tehnička korekcija na izvorni BAS standard (Cor)

Ukoliko se po objavljivanju izvornog BAS standarda ukaže potreba za otklanjanjem uređivačkih grešaka (štamparske, lektorske i sl.) koje bi dovele u pitanje nedvosmislenost primjene odredaba standarda, objavljuje se tehnička korekcija na izvorni BAS standard.

Kad se primijete navedeni propusti, treba pismeno obavijestiti Institut, predsjednika ili sekretarijat TC-a koji utvrđuju njihovo postojanje i procjenjuju posljedice na primjenu standarda. Kad se procijeni da su tehničke korekcije neophodne, pokreću se aktivnosti radi njihove provedbe.

Tehnički sekretar odnosno koordinator TC-a unosi u obrazac BAS O 8.5-15 postojeći tekst i predloženu korekciju i taj tekst dostavlja predsjedniku koji u konsultaciji s voditeljem projekta i/ili članovima TC-a utvrđuje konačni tekst korekcije. Nakon tehničke pripreme tehničke korekcije, prijedlog se upućuje direktoru Instituta radi odobravanja i objavljivanja (obrasci BAS O 8.5-25 i BAS O 8.5-24).

Tehnički sekretar odnosno koordinator TC-a je dužan da u proceduri izrade tehničke korekcije na izvorni BAS standard unosi u ISBIH SMIS-u sve njegove izmjene (faze izrade) u skladu s Aneksom A ovog dijela IPS-a.

Nakon završetka procedure, tehnički sekretar odnosno koordinator TC-a dostavlja Sektoru za informaciono-dokumentacione poslove obavijest u cilju objave u Glasniku Instituta (Službene objave).

4.2 Razvoj drugih izvornih dokumenata bosanskohercegovačke standardizacije

4.2.1 Općenito

U skladu s IPS 2, drugi izvorni dokumenti bosanskohercegovačke standardizacije su:

- bosanskohercegovačka tehnička specifikacija (BAS TS)
- bosanskohercegovački tehnički izvještaj (BAS TI)
- bosanskohercegovačko uputstvo (BAS uputstvo).

4.2.2 Bosanskohercegovačka tehnička specifikacija (BAS TS)

Bosanskohercegovačka tehnička specifikacija (BAS TS) normativni je dokument u kojem se utvrđuju tehnički zahtjevi koje mora ispunjavati proizvod, proces ili usluga, a za koje nije potrebno ili nije moguće donijeti BAS standard.

BAS TS se donosi u slučajevima kao što su brzi razvoj tehnike u stručnom području i/ili kad nije moguće postići nacionalni konsenzus oko nekog predmeta standardizacije.

Tekst BAS TS izrađuje i odobrava TC u svom području rada.

Poslove povezane s radom TC/WG-a obavlja matični TC.

U nekom području može postojati više BAS TS koje međusobno ne smiju biti u suprotnosti.

Prijedlog za izradu bosanskohercegovačke tehničke specifikacije (faza izrade 00.00, oznaka prBAS TS) mogu dati sve zainteresirane strane. Taj prijedlog se dostavlja Institutu u skladu s tačkom 3.1 na odgovarajućem obrascu.

Nadležni TC razmatra prijedlog za izradu bosanskohercegovačke tehničke specifikacije i daje preporuku o prihvatanju odnosno odbijanju prijedloga. Na osnovu preporuke TC-a Institut donosi odluku o prihvatanju ili neprihvatanju standardizacijskog projekta.

Prihvaćenom prijedlogu za izradu BAS TS dodjeljuje se jedinstveni broj prijedloga standardizacijskog projekta i on se unosi u program rada Instituta (faza izrade 10.00, oznaka prBAS TS).

Registrirani standardizacijski projekt za izradu BAS TS dodjeljuje se odgovarajućem TC-u.

Standardizacijski projekt za izradu BAS TS dodijeljen odgovarajućem TC-u razmatraju članovi TC-a i donose odluku o razvoju projekta odnosno o njegovom odbijanju.

Odluka o pokretanju standardizacijskog projekta za izradu BAS TS (faza izrade 10.99, oznaka prBAS TS) sadržava:

- sastav WG-a (TC/WG-a) koja će pripremiti nacrt BAS TS,
- ime i prezime voditelja WG-a,
- okvirni plan rada WG-a,
- radni naslov projekta.

Projekt se unosi u program rada tog TC-a koji je javno dostupan na web-sajtu Instituta (faza izrade 20.00, oznaka nrdBAS TS).

WG izrađuje nacrt radnog dokumenta bosanskohercegovačke tehničke specifikacije (faza izrade 20.20, oznaka nrdBAS TS).

Nacrt radnog dokumenta bosanskohercegovačke tehničke specifikacije nrdBAS TS dostavlja se matičnom TC-u i registrira kao prednacrt bosanskohercegovačke tehničke specifikacije (faza izrade 30.00, oznaka pnBAS TS).

O tekstu pnBAS TS se raspravlja na sjednici TC-a gdje članovi TC-a trebaju postići konsenzus o svim bitnim pitanjima. Ako konsenzus nije moguće postići, tada se tekst BAS TS prihvata ako su za njega glasale dvije trećine (2/3) članova TC-a.

Nakon unosa svih utvrđenih izmjena i uređivanja konačnog teksta, pnBAS TS se dostavlja na lekturu. Po završetku lektorisanja konačnog teksta predacrta BAS TS, predsjednik TC-a odobrava taj tekst. Projektu se tada dodjeljuje status predacrta bosanskohercegovačke tehničke specifikacije, odobrenog za registraciju kao nacrt bosanskohercegovačke tehničke specifikacije (faza izrade 30.99, oznaka pnBAS TS).

Ako nema dovoljno pozitivnih glasova o tekstu pnBAS TS, TC donosi odluku o odustajanju od projekta (faza izrade 30.98).

Tekst BAS TS uređuje se za objavu u skladu s pravilima oblikovanja bosanskohercegovačkih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata dostupnih javnosti, IPS 4.

Tekst budućeg BAS TS uz kompletirane prateće dokumente dostavlja se šefu odgovarajućeg odjeljenja za standardizaciju i pomoćniku direktora za standarde radi uvida u provedenu proceduru i davanja saglasnosti (faza izrade 60.00).

Na osnovu priloženih dokumenata TC-a, teksta BAS TS, prijedloga za odobravanje i objavljivanje standarda, direktor Instituta donosi odluku o odobravanju i objavljivanju bosanskohercegovačke tehničke specifikacije (faza izrade 60.60). Potpisivanjem te odluke i objavljivanjem BAS standarda u web-katalogu i Glasniku Instituta (Službene objave), BAS TS je dostupan javnosti.

BAS TS se izdaje kao posebna publikacija Instituta.

Tehnički sekretar odnosno koordinator TC-a je dužan da u proceduri izrade bosanskohercegovačke tehničke specifikacije unosi u ISBIH SMIS-u sve njegove izmjene (faze izrade) u skladu s Aneksom A ovog dijela IPS-a.

Ukoliko se po objavljivanju BAS TS ukaže potreba za otklanjanjem uređivačkih greški (štamparske, lektorske i sl.), može se objaviti njena tehnička korekcija.

Preispitivanje BAS TS provodi se u skladu s tačkom 3.5.2.

TC odgovoran je za sistematsko preispitivanje BAS TS. Procedura preispitivanja BAS TS pokreće se najkasnije u roku od tri godine od njenog objavljivanja (faza izrade 90.20). Cilj preispitivanja je da se ponovo razmotre razlozi koji su doveli do njenog objavljivanja, kao i da se razmotri mogućnost njenog objavljivanja kao izvornog BAS standarda. Rezultat procedure preispitivanja može biti potvrđivanje BAS TS uz obrazloženje TC-a (preporučuje se da se potvrđivanje BAS TS uradi samo jednom), objava izvornog BAS standarda koji će zamijeniti BAS TS ili povlačenje BAS TS.

4.2.3 Bosanskohercegovački tehnički izvještaj (BAS TI)

Bosanskohercegovački tehnički izvještaj (BAS TI) je informativan dokument Instituta koji nije prikladan za objavu kao BAS ili BAS TS.

Prijedlog za izradu bosanskohercegovačkog tehničkog izvještaja (faza izrade 00.00, oznaka prBAS TI) mogu dati sve zainteresirane strane.

Prijedlog za izradu BAS TI dostavlja se Institutu u skladu s tačkom 3.1 na odgovarajućem obrascu.

Nadležni TC razmatra prijedlog za izradu bosanskohercegovačkog tehničkog izvještaja i daje preporuku o prihvatanju odnosno odbijanju prijedloga. Na osnovu preporuke TC-a Institut donosi odluku o prihvatanju ili neprihvatanju standardizacijskog projekta.

Prihvaćenom prijedlogu za izradu BAS TI (faza izrade 10.00, oznaka prBAS TI) dodjeljuje se jedinstveni broj standardizacijskog projekta i on se registrira u programu rada Instituta.

Prihvaćeni standardizacijski projekt za izradu BAS TI dodjeljuje se odgovarajućem TC-u.

Standardizacijski projekt dodijeljen odgovarajućem TC-u razmatraju članovi TC-a i donose odluku o razvoju projekta odnosno o njegovom odbijanju.

Registriranom standardizacijskom projektu TC dodjeljuje radni naslov i projekt se unosi u program rada tog TC-a koji je javno dostupan na web-sajtu Instituta (faza izrade 20.00, oznaka nrdBAS TI).

TC izrađuje i odobrava tekst BAS TI u svom području rada.

Odluka o pokretanju standardizacijskog projekta za izradu BAS TI (faza 10.99, oznaka prBAS TI) sadržava:

- sastav WG-a (TC/WG-a) koji će pripremiti nacrt BAS TI,
- ime i prezime voditelja WG-a,
- okvirni plan rada WG-a,
- radni naslov projekta.

WG izrađuje nacrt radnog dokumenta bosanskohercegovačkog tehničkog izvještaja (faza izrade 20.20, oznaka nrdBAS TI).

Nacrt radnog dokumenta bosanskohercegovačkog tehničkog izvještaja nrdBAS TI dostavlja se matičnom TC-u i registrira kao prednacrt bosanskohercegovačkog tehničkog izvještaja (faza izrade 30.00, oznaka pnBAS TI).

O tekstu pnBAS TI se raspravlja na sjednici TC-a gdje članovi TC-a trebaju postići konsenzus o svim bitnim pitanjima. Ako konsenzus nije moguće postići, tada se tekst BAS TI prihvata ako su za njega glasale dvije trećine (2/3) članova TC-a.

Nakon unošenja svih utvrđenih izmjena i uređivanja konačnog teksta, pnBAS TI se dostavlja na lekturu. Po završetku lektorisanja konačnog teksta prednacrta BAS TI, predsjednik TC-a odobrava taj tekst. Projektu se tada dodjeljuje status prednacrta bosanskohercegovačkog tehničkog izvještaja, odobrenog za registraciju kao nacrt bosanskohercegovačkog tehničkog izvještaja (faza izrade 30.99, oznaka pnBAS TI).

Ako nema dovoljno pozitivnih glasova o tekstu pnBAS TS, TC donosi odluku o odustajanju od projekta (faza izrade 30.98).

Tekst BAS TI uređuje se za objavu u skladu s pravilima oblikovanja bosanskohercegovačkih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata dostupnih javnosti, IPS 4.

Tekst budućeg BAS TI uz kompletirane prateće dokumente dostavlja se šefu odgovarajućeg odjeljenja za standardizaciju i pomoćniku direktora za standarde radi uvida u provedenu proceduru i davanja saglasnosti (faza izrade 60.00).

Na osnovu priloženih dokumenata TC-a, teksta BAS TI, prijedloga za odobravanje i objavljivanje standarda, direktor Instituta donosi odluku o odobravanju i objavljivanju bosanskohercegovačkog tehničkog izvještaja (faza izrade 60.60). Potpisivanjem te odluke i objavljivanjem BAS standarda u web-katalogu i Glasniku Instituta (Službene objave) BAS TI je dostupan javnosti.

BAS TI se izdaje kao posebna publikacija Instituta.

Ukoliko se po objavljivanju BAS TI ukaže potreba za otklanjanjem uređivačkih grešaka (štamparske, lektorske i sl.), može se objaviti njegova tehnička korekcija.

Tehnički sekretar odnosno koordinator TC-a je dužan da u proceduri izrade bosanskohercegovačkog tehničkog izvještaja unosi u ISBIH SMIS-u sve njegove izmjene (faze izrade) u skladu s Aneksom A ovog dijela IPS-a.

Preispitivanje BAS TI provodi se u skladu s tačkom 3.5.2.

TC odgovoran je za sistematsko preispitivanje BAS TI. Procedura preispitivanja BAS TI pokreće se u skladu s ukazanim potrebama (faza izrade 90.20). Cilj preispitivanja je da se ponovo razmotre razlozi koji su doveli do njenog objavljivanja, te da li potreba za njim još uvijek postoji. Rezultat preispitivanja može biti potvrđivanje, objavljivanje novog izdanja (revizija) ili povlačenje BAS TI.

4.2.4 Bosanskohercegovačko uputstvo (BAS uputstvo)

Bosanskohercegovačko uputstvo (BAS uputstvo) je informativni dokument Instituta dostupan javnosti, u kojem se daju smjernice, savjeti ili preporuke za principe standardizacije i politiku te smjernice za stručnjake koji izrađuju standarde.

Prijedlog za izradu BAS uputstva (faza 00.00, oznaka prBAS Uputstvo) mogu dati zainteresirane strane. Prijedlog za izradu BAS uputstva mogu dati i stručna tijela Instituta.

Prijedlog za izradu BAS uputstva dostavlja se Institutu na odgovarajućem obrascu.

Nadležni TC razmatra prijedlog za izradu bosanskohercegovačkog uputstva i daje preporuku o prihvatanju odnosno odbijanju prijedloga. Na osnovu preporuke TC-a Institut donosi odluku o prihvatanju ili neprihvatanju standardizacijskog projekta.

Prihvaćenom prijedlog za izradu BAS uputstva (faza izrade 10.00, oznaka prBAS uputstvo) dodjeljuje se jedinstveni broj standardizacijskog projekta i on se registrira u programu rada Instituta. Institut daje smjernice za izradu BAS uputstva.

Registriranom standardizacijskom projektu TC dodjeljuje radni naslov i projekt se unosi u program rada Instituta koji je javno dostupan na web-sajtu Instituta (faza izrade 20.00, oznaka nrdBAS uputstvo).

TC izrađuje nacrt radnog dokumenta BAS uputstva (faza izrade 30.20, oznaka pnBAS uputstvo) prema smjernicama Instituta.

O tekstu pnBAS uputstvo raspravlja se na sjednici TC-a gdje članovi TC-a trebaju postići konsenzus o svim bitnim pitanjima. Ako konsenzus nije moguće postići, tada se tekst BAS uputstva prihvata ako su za njega glasale dvije trećine (2/3) članova TC-a.

Nakon unošenja svih utvrđenih izmjena i uređivanja konačnog teksta, pnBAS uputstvo se dostavlja na lekturu. Po završetku lektorisiranja konačnog teksta prednacrt BAS uputstva, predsjednik TC-a odobrava taj tekst. Projektu se tada dodjeljuje status prednacrt bosanskohercegovačkog uputstva, odobrenog za registraciju kao nacrt bosanskohercegovačkog uputstva (faza izrade 30.99, oznaka pnBAS uputstvo).

Ako nema dovoljno pozitivnih glasova o tekstu pnBAS uputstvo, TC donosi odluku o odustajanju od projekta (faza izrade 30.98).

Tekst BAS uputstva uređuje se za objavu u skladu s pravilima oblikovanja bosanskohercegovačkih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata dostupnih javnosti, IPS 4.

Tekst budućeg BAS uputstva uz kompletirane prateće dokumente dostavlja se šefu odgovarajućeg odjeljenja za standardizaciju i pomoćniku direktora za standarde radi uvida u provedenu proceduru i davanja saglasnosti (faza izrade 60.00).

Na osnovu priloženih dokumenata TC-a, teksta BAS uputstva, prijedloga za odobravanje i objavljivanje standarda, direktor Instituta donosi odluku o odobravanju i objavljivanju bosanskohercegovačkog uputstva (faza izrade 60.60). Potpisivanjem te odluke i objavljivanjem BAS uputstva u web-katalogu i Glasniku Instituta (Službene objave) BAS uputstvo je dostupno javnosti.

BAS uputstvo se izdaje kao posebna publikacija Instituta.

TC je odgovoran za sistematsko preispitivanje BAS uputstva. Procedura preispitivanja BAS uputstva može se pokrenuti u bilo kojem trenutku (faza izrade 90.20). Rezultat preispitivanja može biti potvrđivanje BAS uputstva, objavljivanje novog izdanja (revizija) ili povlačenje BAS uputstva.

5 Preuzimanje međunarodnih i evropskih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata

Institut kao punopravni član Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO) i Evropskog instituta za standardizaciju u oblasti telekomunikacija (ETSI), odnosno pridruženi član Međunarodne komisije za elektrotehniku (IEC), Evropskog komiteta za standardizaciju u oblasti elektrotehnike (CENELEC) i Evropskog komiteta za standardizaciju (CEN), ima pravo i/ili obavezu preuzimanja standarda i drugih standardizacijskih dokumenata tih organizacija kao dokumenata bosanskohercegovačke standardizacije.

Institut, kao pridruženi član evropskih organizacija za standardizaciju, ima pravo i/ili obavezu preuzimanja svih evropskih standarda tih organizacija kao BAS standarda i obavezu povlačenja postojećih konfliktnih BAS standarda.

Međunarodni standardi i drugi standardizacijski dokumenti preuzimaju se ako postoji interes za određeni predmet, a za njega ne postoji odgovarajući evropski standard odnosno drugi standardizacijski dokument.

Standardi nacionalnih tijela za standardizaciju drugih zemalja (npr. ASTM), s kojima Institut ima sklopljen odgovarajući ugovor, preuzimaju se ako ne postoji ni evropski ni međunarodni standard za određeni predmet.

Dokument bosanskohercegovačke standardizacije kojim je preuzet međunarodni, evropski ili neki drugi standardizacijski dokument označava se u skladu s IPS 2.

5.1 Metode preuzimanja međunarodnih i evropskih standarda

5.1.1 Općenito

Pridruženi ili punopravni član evropskih organizacija za standardizaciju, CEN, CENELEC i ETSI, ima pravo i/ili obavezu preuzimanja svih evropskih standarda tih organizacija kao nacionalnih standarda i obavezu istovremenog povlačenja postojećih konfliktnih nacionalnih standarda. Ako je evropski standard preuzet kao nacionalni standard, onda se ne može preuzimati međunarodni standard s kojim navedeni evropski standard ima stepen usklađenosti „identičan”.

Pravila za preuzimanje:

- 1) evropski standard se može preuzeti na nacionalnom nivou samo sa stepenom usklađenosti „identičan” (vidi IPS 2, tačka 3.3.1.1), odnosno preuzimaju se samo kao identični standardi u tehničkom sadržaju i strukturi i načinu izražavanja uz obavezno pridržavanje pravila datih u preporučenim metodama za preuzimanje,
- 2) evropski harmonizirani dokument se može preuzeti samo s identičnim stepenom usklađenosti,
- 3) međunarodni standard se smatra preuzetim ako je nacionalni standard identičan (vidi IPS 2, tačka 3.3.1.1) ili modificiran (vidi IPS 2, tačka 3.3.1.2) u odnosu na međunarodni standard.

U skladu s ISO/IEC Guide 21-1:2005 i CEN/CENELEC Internal Regulations – Part 3:2022, međunarodni ili evropski standardi preuzimaju se u sistem bosanskohercegovačke standardizacije sljedećim metodama:

- proglašavanja (pr),
- korica (ko),
- prijevoda (pv).

Odluku o metodi preuzimanja međunarodnog ili evropskog standarda donosi Institut na osnovu prijedloga TC-a.

Ako u BAS standardu nema potrebe za tehničkim odstupanjima ili redakcijskim izmjenama, može se primijeniti bilo koja od preporučenih metoda preuzimanja za evropski standard, odnosno metoda korica ili metoda prijevoda za međunarodni standard.

Ako su u BAS standardu tehnička odstupanja i/ili redakcijske izmjene neizbježne, koristi se metoda korica ili metoda prijevoda.

BAS standard koji je nekom od metoda preuzeo međunarodni ili evropski standard mora imati jasno navedene sljedeće podatke o međunarodnom ili evropskom standardu: oznaku preuzetog standarda, godinu izdanja, stepen usklađenosti i naziv na engleskom ili drugom jeziku izvornog dokumenta te izjavu o preuzimanju. Pri preuzimanju standarda metodom korica ili metodom prijevoda, podaci o preuzetom standardu i podaci o BAS standardu nalaze se na istaknutom mjestu na naslovnoj stranici.

Kad se preuzima međunarodni ili evropski standard, svi postojeći amandmani i tehničke korekcije date na međunarodni ili evropski standard moraju se preuzeti ili uključiti u BAS standard ovisno o metodi preuzimanja. Međunarodne ili evropske amandmane i tehničke korekcije publicirane poslije preuzimanja međunarodnog ili evropskog standarda treba preuzeti što je moguće prije.

5.1.2 Metoda proglašavanja

Metoda proglašavanja je najjednostavnija metoda preuzimanja, koja podrazumijeva objavljivanje „saopćenja o proglašavanju”, kojim se strani dokument proglašava nacionalnim dokumentom. Primjenjuje se ako postoji potreba za primjenom određenog međunarodnog ili evropskog standarda, a nema mogućnosti ni potrebe da se u kratkom roku preuzme metodama opisanim u 5.1.3 i 5.1.4.

Odlukom direktora Instituta, a na prijedlog TC-a, međunarodni ili evropski standard na engleskom ili drugom jeziku izvornog dokumenta dobija status BAS standarda.

Da je međunarodni ili evropski standard proglašavanjem dobio status BAS standarda objavljuje se u Glasniku Instituta (Službene objave) i na web-sajtu Instituta. Obavijest o proglašavanju mora uključiti sljedeće podatke:

- oznaku, godinu izdanja i naziv međunarodnog ili evropskog standarda (oznaka s godinom izdanja i stepen usklađenosti moraju se dati unutar zagrade, neposredno iza i kao dio naziva),
- izjavu da standard koji se preuzima ima status BAS standarda,
- oznaku i naziv BAS standarda (naziv BAS standarda ostaje nepromijenjen), i
- datum od kojeg je priznat status preuzetog standarda.

Obavijesti o proglašavanju pridružuje se preuzeti standard, kako bi se moglo utvrditi da je on preuzet u sistem bosanskohercegovačke standardizacije.

5.1.3 Metoda korica

Metoda korica podrazumijeva preuzimanje međunarodnog ili evropskog standarda (uključujući amandmane ili tehničke korekcije) i njegovo publiciranje s BAS koricama. Međunarodni ili evropski standard objavljuje se s oznakom BAS standarda (vidi 5.10) i na taj način preuzeti međunarodni ili evropski standard

postaje prepoznatljiv dio bosanskohercegovačke standardizacije ako je uspostavljen identičan ili modificiran stepen usklađenosti.

Metoda korica pridružuje BAS koricama preuzeti međunarodni ili evropski standard na engleskom jeziku ili drugom jeziku izvornog dokumenta s referentnim nacionalnim brojem dokumenta na svakoj stranici nacionalne implementacije.

Elementi BAS korica jesu:

- naslovna stranica BAS standarda prema IPS 4,
- nacionalni predgovor (vidi 5.1.5),
- nacionalni dodaci nalaze se iza teksta preuzetog standarda (vidi 5.1.6). Nacionalni dodaci sadrže informacije i instrukcije koje se odnose na standard. Ako je BAS standard modificiran u odnosu na preuzeti standard, tada se modifikacije ne uključuju u tekst standarda. U tom slučaju se u nacionalnom dodatku navode sva tehnička odstupanja ili redakcijske izmjene s objašnjenjima i upućivanjima na određene tačke, tabele, slike, itd. u preuzetom standardu.

Odluku o odobravanju i objavljivanju međunarodnog ili evropskog standarda metodom korice donosi direktor Instituta na prijedlog tehničkog komiteta.

5.1.4 Metoda prijevoda

Kada je BAS standard prijevod međunarodnog ili evropskog standarda i ima oznaku BAS, tada preuzeti međunarodni ili evropski standard postaje prepoznatljiv dio bosanskohercegovačke standardizacije.

BAS standard koji je prijevod međunarodnog ili evropskog standarda može biti objavljen u jednojezičnom ili višejezičnom izdanju. U oba slučaja BAS standard uključuje elemente date u 5.1.5.

Višejezična izdanja BAS standarda sadrže tekst standarda na jednom ili više službenih jezika međunarodne ili evropske organizacije za standardizaciju i tekst standarda na jednom ili više službenih jezika koji su u upotrebi u Bosni i Hercegovini. U tom slučaju tekst na jednom ili više službenih jezika koji su u upotrebi u Bosni i Hercegovini nalazi se uz lijevu marginu.

Ukoliko se za međunarodne ili evropske normative dokumente koji su preuzeti kao bosanskohercegovački standardi na engleskom jeziku osigura prijevod, njihovim objavljivanjem kao bosanskohercegovačkih standarda na jednom od službenih jezika koji su u upotrebi u BiH ne prestaje da važi prethodno izdanje dokumenta bosanskohercegovačke standardizacije na engleskom jeziku. Referentnom verzijom, odnosno verzijom na koju se poziva u drugim dokumentima smatra se jezička verzija koja je prva objavljena kao bosanskohercegovački standard, odnosno verzija na engleskom jeziku. Oznaka i godina izdanja, referentna oznaka, kao i broj izdanja verzije standarda na jednom od službenih jezika u upotrebi u BiH identični su s istim elementima u verziji standarda na engleskom jeziku.

U predgovoru BAS standarda treba se navesti informacija koji je jezik služio kao osnova pri prijevodu međunarodnog ili evropskog standarda i koji je jezik izvornog međunarodnog ili evropskog standarda mjerodavan u slučaju spora.

Dokumenti se, prema pravilu, prevode s engleskog jezika, ako nema drukčijeg obrazloženog zahtjeva i/ili odluke.

Ako je BAS standard prijevod međunarodnog ili evropskog standarda i ako je označen s „identičan”, tada se usklađenost s međunarodnim ili evropskim standardom smatra usklađenošću prijevoda. „*Princip uzajamnosti*” je ispunjen.

Ako je BAS standard prijevod međunarodnog ili evropskog standarda i sadrži tehnička odstupanja ili redakcijske izmjene urađene u odnosu na međunarodni ili evropski standard, informacija o postojećim odstupanjima mora se dati u nacionalnom predgovoru, a objašnjenje postojećih odstupanja može biti ili u

nacionalnom predgovoru ili u nacionalnom dodatku (vidi 5.1.6). Stepen usklađenosti ovisi o tehničkim odstupanjima ili redakcijskim izmjenama (vidi IPS 2, tačka 3.3). „*Princip uzajamnosti*” nije ispunjen.

Redoslijed izlaganja i označavanje tačaka, tabela, slika i aneksa ostaje isti kao u međunarodnom ili evropskom standardu.

Nacionalne fusnote na dnu stranice nisu dopuštene u trima službenim verzijama evropskog standarda, ali se mogu uključiti ispod teksta prijevoda na jednom od službenih jezika koji su u upotrebi u Bosni i Hercegovini.

Referentni nacionalni broj dokumenta stavlja se na svakoj stranici nacionalne implementacije.

NAPOMENA Referentni broj dokumenta čini oznaka dokumenta uz dodavanje godine i oznake jezika izdanja. Pritom se oznaka dokumenta odvaja od godine izdanja znakom dvije tačke (:). Oznaka(e) jezika ispisuje(u) se malim slovima i smještena(e) je (su) između zagrada. Kod višejezičnih izdanja oznake jezika međusobno se odvajaju zarezom.

Slovna oznaka jezika u referentnom broju mora biti u skladu sa standardom ISO 639-1.

Pri prijevodu naslovne strane evropskog standarda sve obavijesti koje su date na tri službena jezika evropskog standarda ostaju nepromijenjene u oblikovanju i sadržaju, a to su: oznaka „evropskog standarda”, naziv standarda i naziv ustanove koja je izdala standard. Prijevod navedenih obavijesti na jednom ili više službenih jezika koji su u upotrebi u Bosni i Hercegovini mora biti smješten iznad obavijesti na službenim jezicima evropskog standarda.

NAPOMENA Zemlje članice CEN/CENELEC-a moraju biti navedene abecednim redom jezika na koji se prevodi.

Ako je BAS standard prijevod evropskog standarda, a evropski standard je nastao preuzimanjem međunarodnog standarda ili drugog dokumenta s mogućim zajedničkim modifikacijama i evropskim aneksima, Institut mora objaviti konsolidirani tekst evropskog standarda na jednom od službenih jezika koji su u upotrebi u Bosni i Hercegovini poštujući ista pravila kao i sve članice CEN/CENELEC-a.

Primjenjuju se sljedeća pravila i redoslijed elemenata:

- 1) Štampana naslovna strana evropskog standarda koja u sadržaju i izgledu reproducira naslovnu stranu koju distribuira CEN-CENELEC-ov Centar za menadžment.
- 2) Reproducirani predgovor evropskog standarda s datumom implementiranja evropskog standarda koji je distribuira CEN-CENELEC-ov Centar za menadžment.
- 3) Predgovor, uvod, ako postoji, i tekst međunarodnog standarda. U CENELEC-u predgovor međunarodnog standarda može biti isključen.
- 4) Tekst evropskog standarda s unesenim zajedničkim modifikacijama, ako ih ima. Te modifikacije mogu se umetnuti umjesto teksta referentnog dokumenta. Te modifikacije moraju se označiti vertikalnom linijom na lijevoj margini uz tekst.

BAS standard može zatim uključiti nacionalni informativni dodatak u kojem se ponavljaju izmijenjeni dijelovi izvornog teksta međunarodnog standarda.

Pri prijevodu standarda koristiti prijevode za glagolske oblike - upotrebu modalnih glagola (vidi IPS 4, Aneks D).

U IPS 4, Aneks D, u prvoj koloni u svakoj tabeli daje se glagolski oblik koji se mora upotrebljavati za izražavanje pojedine vrste odredbi. Ekvivalentni izrazi dati u drugoj koloni upotrebljavaju se samo u izuzetnim slučajevima kada se oblik dat u prvoj koloni ne može upotrebljavati iz jezičkih razloga.

Odluku o odobravanju i objavljivanju međunarodnog ili evropskog standarda metodom prijevoda donosi direktor Instituta na prijedlog TC-a.

5.1.5 Nacionalni predgovor

Nacionalni predgovor daje se u cilju lakšeg uvođenja međunarodnog ili evropskog standarda u sistem bosanskohercegovačke standardizacije. Nacionalni predgovor je na jednom od službenih jezika/službenim jezicima u Bosni i Hercegovini (*bs* - bosanski, *hr* - hrvatski i *sr* - srpski, vidi ISO 639-1), a prethodi mu naslov „Nacionalni predgovor” i sadrži sljedeće osnovne informacije:

- oznaka, godina izdanja i naziv BAS standarda,
- ko je donio odluku, te broj i datum odluke kojom je BAS standard odobren,
- stepen usklađenosti s izvornim standardom (EN; ISO; IEC),
- oznaka, godina izdanja i naziv izvornog standarda na engleskom jeziku ili drugom jeziku izvornog dokumenta,
- izjava da međunarodni ili evropski standard ima status BAS standarda,
- podaci o povlačenju jednog ili više BAS standarda objavljivanjem novog BAS standarda,
- radno tijelo Instituta koje je pripremilo BAS standard (npr. tehnički komitet: oznaku i naziv),
- informacija o tome da je standard nastao prevođenjem međunarodnog ili evropskog standarda i o jeziku koji je služio kao osnova pri prijevodu,
- informacija da je standard prethodno preuzet kao BAS standard na engleskom jeziku, uz sljedeći tekst:
„Ovaj standard prethodno je objavljen kao BAS standard na engleskom jeziku (godina izdanja BAS standarda na engleskom jeziku) i zato se na naslovnoj stranici ovog standarda nalazi ista referentna oznaka kao i na naslovnoj stranici verzije na engleskom jeziku.”
NAPOMENA Ukoliko u tekstu izdanja BAS standarda na engleskom jeziku postoji podatak o zamjeni BAS standarda, taj podatak se obavezno unosi i u izdanje na jednom od službenih jezika koji su u upotrebi u Bosni i Hercegovini.
- koji je jezik mjerodavan u slučaju spora,
- informacije o citiranim standardima i drugim dokumentima u kojim se daje lista samo onih nacionalnih dokumenata identičnih sa stranim dokumentima citiranim u tački „Normativne reference” ili, ako je ta tačka izostavljena, sa stranim normativnim dokumentima citiranim u tekstu standarda. Za datirane reference daje se veza nacionalnog dokumenta s citiranim izdanjem stranog dokumenta. Za nedatirane reference daje se veza s važećim izdanjem stranog dokumenta u trenutku objavljivanja nacionalnog dokumenta koji se na njega poziva,
- informacija o povezanim BAS standardima gdje se daje lista, npr., BAS standarda koji se navode u bibliografiji, a istovremeno je usvojena kao BAS. Za datirane reference daje se veza nacionalnog dokumenta s citiranim izdanjem stranog dokumenta. Za nedatirane reference daje se veza s važećim izdanjem stranog dokumenta u trenutku objavljivanja nacionalnog dokumenta koji se na njega poziva, podaci o učešću u razvoju međunarodnog standarda, ako je takvog učešća bilo, objašnjenja uz tekst standarda (npr. ako nekim varijantama iz međunarodnog ili evropskog standarda treba dati prednost),
- podaci o redakcijskim izmjenama i tehničkim odstupanjima, ako ih ima, s upućivanjem gdje su navedena i objašnjena, i kako su obilježena kada se koristi metoda prijevoda (vidi 5.7),
- obavještenje o nacionalnom dodatku,
- korisna uputstva za primjenu preuzetog međunarodnog ili evropskog standarda.

5.1.6 Nacionalni dodaci

Kada preuzimamo međunarodne ili evropske standarde dozvoljeni su nacionalni dodaci koji mogu biti informativni (npr. popis A-odstupanja, redakcijske izmjene...). Oni se koriste za davanje obavještenja o nacionalnim uvjetima, tj. za potpuni popis odstupanja (posebni nacionalni uvjeti, zahtjevi u nacionalnim propisima, redakcijske izmjene i tehnička odstupanja) zajedno s njihovim obrazloženjem. Napomena o postojanju nacionalnih dodataka daje se u nacionalnom sadržaju ili nacionalnom predgovoru.

5.1.7 Uključivanje i obilježavanje tehničkih odstupanja i redakcijskih izmjena u BAS standardu

Kad se međunarodni standard preuzima metodom prijevoda s određenim tehničkim odstupanjima ili redakcijskim izmjenama, njih treba uključiti u tekst BAS standarda. Odstupanja se moraju jasno istaknuti obilježavanjem jednom vertikalnom linijom (I) na lijevoj margini uz tekst, kako bi se moglo vidjeti da taj dio teksta nije tekst međunarodnog standarda.

Informacija da su u BAS standardu urađena tehnička odstupanja ili redakcijske izmjene daje se u nacionalnom predgovoru (vidi 5.1.5). Popis urađenih tehničkih odstupanja ili redakcijskih izmjena s navodima, objašnjenjima i upućivanjima na određene tačke, tabele, slike, itd. u međunarodnom standardu može biti:

- a) u nacionalnom predgovoru za mali broj nastalih tehničkih odstupanja i/ili redakcijskih izmjena,
- b) ili u posebnom nacionalnom dodatku iza teksta BAS standarda, i to normativan u normativnom dodatku, a informativan u informativnom dodatku.

5.1.8 Uključivanje i obilježavanje međunarodnih i evropskih amandmana i tehničkih korekcija u BAS standardu

Kad se preuzima međunarodni ili evropski standard, moraju se preuzeti svi postojeći amandmani i/ili tehničke korekcije date na taj standard. Ovisno o metodi preuzimanja, oni se mogu proglasiti ili uključiti u tekst standarda ili dati kao normativni aneks na kraju dokumenta.

Kad se amandmani i tehničke korekcije na međunarodni ili evropski standard uključuju u tekst BAS standarda, izmijenjeni tekst treba obilježiti duplom vertikalnom linijom (II) na lijevoj margini da bi se razlikovao od nacionalnih odstupanja (vidi 5.1.7).

Informacija da su amandman ili tehnička korekcija uključeni u preuzeti standard daje se u nacionalnom predgovoru i na naslovnoj stranici evropskog standarda.

Pri uključivanju međunarodnih ili evropskih amandmana u tekst BAS standarda, brojevi i naslovi svake tačke, slike, tabele itd. koji se brišu amandmanom trebaju biti zadržani dodavanjem sljedećeg teksta u zagradi:

„(brisano amandmanom)”.

Ovaj se tekst uključuje na isti način i u sadržaj.

Predgovor amandmana treba biti uključen naslovom „Predgovor amandmana (broj)”, poslije predgovora standarda na koji je dat amandman.

5.1.9 Upućivanje na međunarodne i evropske standarde i druge normativne dokumente u BAS standardu

Ako preuzeti međunarodni ili evropski standard upućuje na međunarodne ili evropske standarde i druge normativne dokumente, upućivanja treba da ostanu nepromijenjena unutar teksta, bez obzira na validnost u bosanskohercegovačkoj standardizaciji ili na njihov status kao BAS standard. Da bi se osigurala identičnost i validnost preuzimanog standarda, TC odgovoran za BAS standard treba preispitati sve navedene standarde (ISO, IEC, EN) na koje se upućuje i njima odgovarajuće BAS standarde.

NAPOMENA 1 Ove se preporuke ne odnose na upućivanja data samo za informaciju, mada se mogu primijeniti.

NAPOMENA 2 Nazivi ISO/IEC/EN standarda ili drugih normativnih dokumenata na koje se upućuje unutar teksta standarda ne prevode se (ostaju na engleskom jeziku).

U slučaju kad se u BAS standardu umjesto na međunarodni ili evropski standard upućuje na standard ili drugi dokument koji nije identičan s međunarodnim ili evropskim standardom, smatra se da taj BAS

standard (s kojeg se upućuje) sadrži tehničko odstupanje i zbog toga je njegov stepen usklađenosti „modificiran”.

Kad su standardi ili drugi normativni dokumenti na koje se upućuje u međunarodnom ili evropskom standardu zamijenjeni ili preuzeti, informacija se može dati u nacionalnom dodatku navođenjem oznake, godine izdanja i naziva BAS standarda te oznake, godine izdanja međunarodnog ili evropskog standarda i stepena usklađenosti.

5.1.10 Datiranje BAS standarda koji su preuzeti međunarodni ili evropski standardi

Standard treba datirati zbog transparentnosti preuzimanja i ciklusa revizije standarda.

Datiranje se obavlja tako da se oznaci BAS standarda doda godina izdanja, odnosno godina preuzimanja međunarodnog ili evropskog standarda u sistem bosanskohercegovačke standardizacije.

BAS XX XXX YYYY:godina izdanja bosanskohercegovačkog standarda

Informacija o datumu izdanja međunarodnog ili evropskog standarda mora se dati što je moguće bliže oznaci BAS standarda, npr. na naslovnoj strani.

Primjeri za označavanje i datiranje

Za naslovnu stranu standarda koristi se oblik oznake (vidi IPS 4)

BAS XX XXX YYYY

mjesec, godina izdanja

U svim ostalim slučajevima koristi se oblik:

BAS XX XXX YYYY:godina izdanja bosanskohercegovačkog standarda

5.2 Preuzimanje međunarodnih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata

5.2.1 Preuzimanje međunarodnog standarda

Međunarodni standard se preuzima kao BAS ovisno o interesu zainteresiranih strana u Bosni i Hercegovini i na njihovu inicijativu. U skladu s prihvatanjem WTO TBT Kodeksa dobre prakse za pripremu, usvajanje i primjenu standarda, pri izradi BAS standarda preuzimanje odgovarajućih međunarodnih standarda ima prednost u svim područjima u kojima takvi standardi postoje, osim ako za isti predmet ne postoji evropski standard.

Međunarodni standard koji je već preuzet kao evropski standard ne preuzima se kao BAS.

Međunarodni standard preuzima se u sistem bosanskohercegovačke standardizacije kao pojedinačni dokument u koji su uključeni svi amandmani i tehničke korekcije koje su uz taj standard objavljeni do trenutka preuzimanja BAS standarda.

5.2.1.1 Inicijativa

Pokretanje standardizacijskog projekta na međunarodnom nivou može biti inicijativa za pokretanje bosanskohercegovačkog standardizacijskog projekta za isti predmet (faza izrade 00.00, oznaka prBAS).

Bosanskohercegovački standardizacijski projekt za preuzimanje međunarodnog standarda može biti pokrenut u bilo kojoj kasnijoj fazi izrade međunarodnog standarda, odnosno nakon objave međunarodnog standarda.

Prijedlog za preuzimanje međunarodnog standarda može dati TC, Institut ili bilo koja zainteresirana strana.

Nadležni TC razmatra prijedlog za preuzimanje međunarodnog standarda i daje preporuku o prihvatanju odnosno odbijanju prijedloga. Na osnovu preporuke TC Institut donosi odluku o prihvatanju ili neprihvatanju novog standardizacijskog projekta.

Prihvaćenom prijedlogu za preuzimanje međunarodnog standarda dodjeljuje se jedinstvena oznaka standardizacijskog projekta i on se registrira u ISBIH SMIS-u (faza izrade 10.00, oznaka prBAS).

5.2.1.2 Planiranje

Prihvaćeni prijedlog projekta za preuzimanje međunarodnog standarda dodjeljuje se odgovarajućem TC-u.

Ako odgovarajući TC ne postoji, pokreće se procedura za osnivanje novog TC-a u skladu s IPS 1.

TC dodjeljuje radni naslov prihvaćenom standardizacijskom projektu za preuzimanje međunarodnog standarda, a projekt se unosi u plan rada tog TC-a, koji je javno dostupan na web-sajtu Instituta (faza izrade 20.00, oznaka nrdBAS).

Obavijest o pokretanju standardizacijskog projekta objavljuje se na web-sajtu Instituta.

Način učestvovanja u razvoju međunarodnih standardizacijskih projekata ovisi o statusu Instituta u odgovarajućem međunarodnom tehničkom komitetu/potkomitetu u kojem se projekt razvija (aktivan član (*P-member*) ili posmatrač (*O-member*)).

Nakon uključivanja standardizacijskog projekta u svoj plan rada, TC prati razvoj međunarodnog projekta kroz faze razvoja i učestvuje u izradi odgovarajućih dokumenata u skladu s pravilima rada odgovarajuće međunarodne organizacije za standardizaciju.

TC predlaže način preuzimanja međunarodnog standarda u Bosni i Hercegovini pri čemu se vodi računa o utvrđenim rokovima za njegovu izradu, objavu odgovarajućeg BAS standarda i povlačenje konfliktnog BAS standarda.

5.2.1.3 Preuzimanje međunarodnog standarda

Tekst nacrtu međunarodnog standarda, odnosno tekst objavljenog međunarodnog standarda dostavlja se na uvid članovima TC-a kao radni dokument.

O tekstu radnog dokumenta raspravljaju članovi TC-a koji trebaju postići konsenzus o svim bitnim pitanjima, uključujući i konsenzus o prijevodu naslova međunarodnog standarda. Ako konsenzus nije moguće postići, tada je tekst pnBAS prihvaćen kao nsBAS ako su za njega glasale dvije trećine (2/3) članova TC-a.

Obavijest o javnoj raspravi o prijedlogu za preuzimanje međunarodnog standarda na jeziku izvornog dokumenta (faza 40.20, oznaka nsBAS) objavljuje se na web-sajtu Instituta.

Tokom javne rasprave Institut zaprima primjedbe stručne javnosti u Bosni i Hercegovini, a TC raspravlja o tim primjedbama i donosi odluku o zaprimljenim primjedbama.

Ako se u javnu raspravu stavlja nacrt međunarodnog standarda, primjedbe se mogu davati na tehnički sadržaj i u tom slučaju primjedbe se prosljeđuju odgovarajućem međunarodnom tehničkom komitetu/potkomitetu.

Ako se u javnu raspravu stavlja prijedlog za preuzimanje već objavljenog međunarodnog standarda, primjedbe se ne mogu davati na tehnički sadržaj standarda, nego samo na prijedlog za preuzimanje međunarodnog standarda, odnosno prijevod naslova.

Ako se u bilo kojem trenutku utvrdi pogreška u tekstu izvornog dokumenta, o uočenim pogreškama Institut obavještava organizaciju koja je izdala izvorni dokument, s prijedlogom ispravka ili bez njega. Ako do trenutka upućivanja BAS standarda u objavu nije objavljena korekcija izvornog standarda niti je on u

pripremi, u nacionalnom predgovoru BAS standarda se na odgovarajući način o uočenoj pogrešci daje obavijest korisnicima tog standarda.

BAS standard koji je nastao preuzimanjem međunarodnog standarda, uz kompletirane prateće dokumente, dostavlja se šefu odgovarajućeg odjeljenja za standardizaciju i pomoćniku direktora za standarde radi uvida u provedenu proceduru i davanja saglasnosti. Na osnovu priloženih dokumenata TC-a, BAS standarda koji je nastao preuzimanjem međunarodnog standarda, prijedloga za odobravanje i objavljivanje standarda, direktor Instituta donosi odluku o odobravanju i objavljivanju bosanskohercegovačkog standarda (faza izrade 60.60). Potpisivanjem te odluke i objavljivanjem BAS standarda u web-katalogu i Glasniku Instituta (Službene objave), BAS standard je dostupan javnosti.

Tehnički sekretar odnosno koordinator TC-a je dužan da u proceduri preuzimanja međunarodnog standarda unosi u ISBIH SMIS-u sve njegove izmjene (faze izrade) u skladu s Aneksom A ovog dijela IPS-a.

TC može donijeti odluku o povlačenju BAS standarda koji je nastao preuzimanjem međunarodnog standarda.

Kada se povuče međunarodni standard koji je preuzet kao BAS standard na jeziku izvornog dokumenta, TC može donijeti odluku o povlačenju ili zadržavanju sadržaja tog standarda, ako on nije u suprotnosti s nekim drugim objavljenim BAS standardom.

5.2.1.4 Preuzimanje međunarodnog standarda metodom prijevoda

Pri preuzimanju međunarodnog standarda metodom prijevoda, tj. uz prevođenje na jedan od službenih jezika koji su u upotrebi u Bosni i Hercegovini, BAS standard se priprema, donosi i objavljuje prema proceduri pripremanja, donošenja i objavljivanja izvornog BAS standarda (tačke 4.1.3 do 4.1.7).

Registrirani standardizacijski projekt (faza izrade 20.00, oznaka nrdBAS) prolazi kroz sve faze razvoja do objave BAS standarda.

NAPOMENA Ukoliko se u roku od 24 mjeseca od pokretanja standardizacijskog projekta ne osigura tekst prijevoda standarda, tj. standardizacijski projekt ne bude u fazi izrade 60.60, TC može da donese odluku o odustajanju rada na projektu BAS standarda.

Članovi radne grupe TC-a izrađuju radni nacrt BAS standarda (faza izrade 20.20, oznaka nrdBAS) za prevođenje teksta međunarodnog standarda na jedan od službenih jezika koji su u upotrebi u Bosni i Hercegovini.

Prijevod međunarodnog standarda na jedan od službenih jezika koji su u upotrebi u Bosni i Hercegovini može započeti najranije u fazi javne rasprave o nacrtu odgovarajućeg međunarodnog standarda. Ako se prevodi nacrt međunarodnog standarda, TC je dužan prijevod nacrtu uskladiti s konačnim nacrtom međunarodnog standarda, odnosno objavljenim međunarodnim standardom.

Pri izradi nrdBAS članovi WG-a organiziraju svoj rad na njima najprikladniji način. Tekst nrdBAS na jednom od službenih jezika koji su u upotrebi u Bosni i Hercegovini mora biti tehnički identičan tekstu izvornog dokumenta i mora biti izrađen i oblikovan u skladu s pravilima za oblikovanje bosanskohercegovačkih standarda i drugih dokumenata dostupnih javnosti (vidjeti IPS 4).

O tekstu pnBAS raspravljaju članovi TC-a na sjednici TC-a i usklađuju ga. Rasprava o tekstu i usklađivanje teksta prijevoda ne smije dovesti do razlika u tehničkom sadržaju u usporedbi s tekstom izvornog dokumenta.

Treba nastojati da se odluka o utvrđivanju nacrt standarda (nsBAS) donese na bazi konsenzusa. Ako konsenzus nije moguće postići, tada se tekst pnBAS prihvata kao nsBAS ako su njega glasale dvije trećine (2/3) članova TC-a.

Nakon unošenja svih utvrđenih izmjena i uređivanja konačnog teksta dokumenta, on se dostavlja na lekturu. Po završetku lektorisanja konačnog teksta prednacrt BAS standarda, predsjednik TC-a odobrava taj tekst kao nsBAS, a sekretarijat priprema izvještaj o utvrđivanju nacrt standarda. Projektu se tada dodjeljuje status prednacrt BAS standarda odobrenog za registraciju kao nacrt BAS standarda (faza izrade 30.99, oznaka pnBAS).

Ako članovi TC-a u toku pripreme dokumenta nsBAS uoče pogreške u tekstu izvornog dokumenta, o uočenoj pogrešci obavještavaju Institut, koji o tome obavještava organizaciju koja je izdala izvorni dokument s prijedlogom ispravka ili bez njega. Organizacija koja je izdala izvorni dokument može pokrenuti postupak izrade i objave korekcije međunarodnog standarda.

Ako do trenutka upućivanja nsBAS koji je nastao prevođenjem međunarodnog standarda u javnu raspravu nije objavljena korekcija izvornog standarda, u tekstu nacionalnog predgovora pnBAS na odgovarajući način se o uočenoj pogrešci daje obavijest korisnicima tog nacrt.

Tehnički sekretar je odgovoran da konačan tekst nsBAS u potpunosti odražava zaključke TC-a, donijete na sjednicama ili prepiskom i koji je pripremljen u skladu s pravilima oblikovanja bosanskohercegovačkih standarda i drugih dokumenata dostupnih javnosti (vidjeti IPS 4).

Obavijest o javnoj raspravi o nacrtu BAS standarda (faza izrade 40.20, oznaka nsBAS) objavljuje se na web-sajtu Instituta.

O primjedbama u toku javne rasprave koje se odnose na pogreške uočene u tekstu izvornog dokumenta Institut obavještava organizaciju koja je izdala izvorni dokument s prijedlogom korekcije ili bez njega. Organizacija koja je izdala izvorni dokument može pokrenuti postupak izrade i objave korekcije međunarodnog standarda.

Ako do trenutka upućivanja BAS standarda u objavu nije objavljena korekcija izvornog standarda, u tekstu BAS standarda na odgovarajući način se o uočenoj pogrešci daje obavijest korisnicima tog standarda.

BAS standard koji je nastao preuzimanjem međunarodnog standarda metodom prijevoda, uz kompletirane prateće dokumente, dostavlja se šefu odgovarajućeg odjeljenja za standardizaciju i pomoćniku direktora za standarde radi uvida u provedenu proceduru i davanja saglasnosti. Na osnovu priloženih dokumenata TC-a, teksta BAS standarda koji je nastao prevođenjem međunarodnog standarda na jedan od službenih jezika koji su u upotrebi u Bosni i Hercegovini, prijedloga za odobravanje i objavljivanje standarda, direktor Instituta donosi odluku o odobravanju i objavljivanju bosanskohercegovačkog standarda (faza izrade 60.60). Potpisivanjem te odluke i objavljivanjem BAS standarda u web-katalogu i Glasniku Instituta (Službene objave), BAS standard je dostupan javnosti.

Tehnički sekretar odnosno koordinator TC-a je dužan da u proceduri preuzimanja međunarodnog standarda metodom prijevoda unosi u ISBIH SMIS-u sve njegove izmjene (faze izrade) u skladu s Aneksom A ovog dijela IPS-a.

TC može donijeti odluku o povlačenju BAS standarda koji je nastao preuzimanjem međunarodnog standarda.

Kada se povuče međunarodni standard koji je preuzet kao BAS standard na jeziku izvornog dokumenta, TC može donijeti odluku o povlačenju ili zadržavanju sadržaja tog standarda, ako on nije u suprotnosti s nekim drugim objavljenim BAS standardom.

Procedura preispitivanja BAS standarda nastalog preuzimanjem međunarodnog standarda pokreće se u skladu s planiranim rokom za preispitivanje preuzetog međunarodnog standarda, odnosno nakasnije pet godina od objavljivanja evropskog standarda, a rezultat preispitivanja BAS standarda identičan je rezultatu preispitivanja međunarodnog standarda.

5.2.1.5 Prevođenje međunarodnog standarda prethodno preuzetog kao BAS standard na engleskom jeziku

Kada je međunarodni standard prethodno preuzet kao BAS standard na engleskom jeziku, u skladu s 3.4, prijevod teksta međunarodnog standarda na jednom od službenih jezika koji su u upotrebi u Bosni i Hercegovini ne upućuje se na javnu raspravu već se primjenjuje faza izrade 62 kako slijedi:

- Standardizacijski projekt se registrira u ISBIH SMIS-u (faza izrade 62.00, oznaka prpvBAS) te upućuje na prevođenje.
- Tekst prijevoda se nakon zaprimanja upućuje članovima TC-a na izjašnjavanje (faza izrade 62.20).
- O tekstu prijevoda raspravljaju članovi TC-a na sjednici i usklađuju ga (faza izrade 62.60), nakon čega se prijevod upućuje na lektorisanje.
- Članovi TC-a mogu donijeti odluku o odustajanju od prevođenja (faza izrade 62.98).
- Odobreni prijevod se objavljuje kao BAS standard na jednom od službenih jezika koji su u upotrebi u Bosni i Hercegovini (faza izrade 62.99), nakon čega se projekt **povlači**, a u važećem BAS standardu dodaje se oznaka jezičke verzije i način preuzimanja.
- Obavijest o verziji BAS standarda na jednom od službenih jezika koji su u upotrebi u Bosni i Hercegovini objavljuje se u Glasniku Instituta (Službene objave) i/ili na web-sajtu Instituta.

5.2.1.6 Preuzimanje amandmana

Amandman se preuzima, odobrava i objavljuje prema proceduri za preuzimanje međunarodnog standarda (vidi tačke 5.2.1.1 do 5.2.1.3).

Tekst amandmana objavljuje se kao samostalan dokument ili konsolidiran s tekстом standarda (novo izdanje) ovisno o načinu njegovog objavljivanja na međunarodnom nivou.

5.2.1.7 Preuzimanje dokumenta za tumačenje

Dokument za tumačenje BAS standarda kojim je preuzet međunarodni standard objavljuje se nakon što organizacija koja je izdala međunarodni standard objavi dokument o tumačenju tog međunarodnog standarda.

Standardizacijski projekt za preuzimanje dokumenta za tumačenje međunarodnog standarda pokreće se na nacionalnom nivou u bilo kojoj fazi izrade.

5.2.1.8 Objava tehničke korekcije BAS standarda kojim je preuzet međunarodni standard

Tehnička korekcija BAS standarda kojim je preuzet međunarodni standard objavljuje se nakon što organizacija koja je izdala međunarodni standard objavi korekciju tog međunarodnog standarda.

Tekst korekcije objavljuje se ovisno o načinu njegovog objavljivanja na međunarodnom nivou.

Za objavu izvorne tehničke korekcije na BAS standard kojim je preuzet međunarodni standard uz prevođenje na odgovarajući način se primjenjuje procedura iz tačke 4.1.10.

5.2.2 Preuzimanje drugih međunarodnih standardizacijskih dokumenata

Drugi međunarodni standardizacijski dokument može biti preuzet kao dokument bosanskohercegovačke standardizacije:

- iste vrste, bez izmjena u izvornom dokumentu i/ili uz prijevod;
- iste vrste, s izmjenama uz prijevod;
- druge vrste, bez izmjena u izvornom dokumentu i/ili uz prijevod;
- druge vrste, s izmjenama uz prijevod.

Pri preuzimanju drugog međunarodnog standardizacijskog dokumenta kao dokumenta bosanskohercegovačke standardizacije iste vrste, bez izmjena u izvornom dokumentu, na odgovarajući način se primjenjuje procedura preuzimanja međunarodnog standarda na jeziku izvornog dokumenta (kao BAS) uz odgovarajuću proceduru i nivo konsenzusa za pripremanje, donošenje i objavljivanje te vrste dokumenta bosanskohercegovačke standardizacije.

Pri preuzimanju drugog međunarodnog standardizacijskog dokumenta kao dokumenta bosanskohercegovačke standardizacije iste vrste, bez izmjena uz prijevod, na odgovarajući način se primjenjuje procedura pripremanja, donošenja i objavljivanja te vrste dokumenta bosanskohercegovačke standardizacije.

Pri preuzimanju drugog međunarodnog standardizacijskog dokumenta kao dokumenta bosanskohercegovačke standardizacije druge vrste, bez izmjena u izvornom dokumentu, na odgovarajući način se primjenjuje procedura preuzimanja međunarodnog standarda na jeziku izvornog dokumenta (kao BAS) uz odgovarajuću proceduru i nivo konsenzusa za pripremanje, donošenje i objavljivanje te vrste dokumenta bosanskohercegovačke standardizacije.

Pri preuzimanju drugog međunarodnog standardizacijskog dokumenta kao dokumenta bosanskohercegovačke standardizacije druge vrste, bez izmjena uz prijevod, na odgovarajući način se primjenjuje procedura pripremanja, donošenja i objavljivanja te vrste dokumenta bosanskohercegovačke standardizacije.

Odgovarajući TC može preuzeti drugi međunarodni standardizacijski dokument kao dokument bosanskohercegovačke standardizacije s izmjenama. Institut razmatra prijedlog TC-a i donosi odluku o preuzimanju drugog međunarodnog standardizacijskog dokumenta s izmjenama.

Pri preuzimanju drugog međunarodnog standardizacijskog dokumenta kao dokumenta bosanskohercegovačke standardizacije iste ili druge vrste, s izmjenama uz prijevod, primjenjuje se procedura pripremanja, donošenja i objavljivanja odgovarajuće vrste izvornog dokumenta bosanskohercegovačke standardizacije.

5.2.2.1 Preuzimanje međunarodnih tehničkih specifikacija

Tehničke specifikacije (TS) i javno dostupne specifikacije (PAS) međunarodnih organizacija za standardizaciju (ISO i IEC) u sistem bosanskohercegovačke standardizacije kao dokumenti bosanskohercegovačke standardizacije mogu se preuzeti kao identične ili s izmjenama.

Odgovarajući TC donosi odluku o preuzimanju međunarodnog TS/PAS kao BAS iz svog područja rada i o načinu njegovog preuzimanja.

Međunarodni TS/PAS preuzima se na jeziku izvornog dokumenta kao BAS prema proceduri preuzimanja međunarodnih standarda na jeziku izvornog dokumenta (tačka 5.2.1.3) uz nivo konsenzusa za BAS TS (vidi 4.2.2).

Pri preuzimanju međunarodnog TS/PAS uz prevođenje na jedan od službenih jezika koji su u upotrebu u Bosni i Hercegovini, TS/PAS se priprema, donosi i objavljuje prema proceduri pripremanja, donošenja i objavljivanja izvornog BAS TS (vidi 4.2.2).

5.2.2.2 Preuzimanje međunarodnih tehničkih izvještaja

Tehnički izvještaji (TR) međunarodnih organizacija za standardizaciju (ISO i IEC) u sistem bosanskohercegovačke standardizacije kao dokumenti bosanskohercegovačke standardizacije mogu se preuzeti kao identični ili s izmjenama.

Odgovarajući TC donosi odluku o preuzimanju međunarodnog TR-a kao BAS iz svog područja rada i o načinu njegovog preuzimanja.

Međunarodni TR preuzima se na jeziku izvornog dokumenta kao BAS prema proceduri preuzimanja međunarodnih standarda na jeziku izvornog dokumenta (tačka 5.2.1.3) uz nivo konsenzusa za BAS TI (tačka 4.2.3).

Pri preuzimanju međunarodnog TR-a uz prevođenje na jedan od službenih jezika koji su u upotrebi u Bosni i Hercegovini, TR se priprema, donosi i objavljuje prema proceduri pripremanja, donošenja i objavljivanja izvornog BAS TI (vidi 4.2.3).

5.2.2.3 Preuzimanje međunarodnih vodiča

Vodiči (Guide) međunarodnih organizacija za standardizaciju (ISO i IEC) u sistem bosanskohercegovačke standardizacije kao dokumenti bosanskohercegovačke standardizacije mogu se preuzeti kao identični ili s izmjenama, uz prevođenje, ili na jeziku izvornog dokumenta.

Odluku o preuzimanju međunarodnog vodiča kao BAS ISO/IEC Guide donosi odgovarajući TC.

Međunarodni vodiči preuzimaju se na jeziku izvornog dokumenta kao BAS ISO/IEC Guide prema proceduri preuzimanja međunarodnih standarda na jeziku izvornog dokumenta (tačka 5.2.1.3) uz nivo konsenzusa za BAS uputstvo (vidi 4.2.4).

Pri preuzimanju međunarodnog vodiča, uz prevođenje na jedan od službenih jezika koji su u upotrebi u Bosni i Hercegovini, on se priprema, donosi i objavljuje prema proceduri pripremanja, donošenja i objavljivanja izvornog BAS uputstva (vidi 4.2.4).

5.3 Preuzimanje evropskih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata

5.3.1 Preuzimanje evropskog standarda

Pridruženo članstvo u Evropskom komitetu za standardizaciju (CEN) i Evropskom komitetu za standardizaciju u oblasti elektrotehnike (CENELEC), odnosno punopravno članstvo u Evropskom institutu za standardizaciju u oblasti telekomunikacija (ETSI), daje pravo i obavezu Institutu da preuzima evropske standarde (i harmonizirane dokumente (HD) kod CENELEC-a) tih organizacija kao BAS standarde.

Prijedlog za preuzimanje objavljenog evropskog standarda može dati TC, Institut ili bilo koja zainteresirana strana. U slučaju projekta evropskog standarda, prijedlog formira TC koji prati rad evropskog tehničkog komiteta.

Evropski standardi moraju se preuzimati samo kao identični BAS standardi, uz povlačenja postojećih konfliktnih BAS standarda.

Evropski standard preuzima se kao BAS pojedinačni dokument u koji su uključeni svi amandmani i tehničke korekcije koje su uz taj standard objavljene do trenutka preuzimanja BAS standarda.

5.3.1.1 Razvoj evropskog standarda¹⁾

Članstvom u naprijed navedenim evropskim organizacijama za standardizaciju Institut se može uključiti u razvoj evropskih standarda i njihovo preuzimanje se provodi u TC-ovima koji prate rad evropskih tehničkih komiteta. Institut ima mogućnost da prijedlog za novi projekt evropskog standarda koji su dostavile zainteresirane strane u Bosni i Hercegovini uputi odgovarajućem tehničkom komitetu CEN-a ili CENELEC-a na razmatranje.

Nakon dobijanja informacije o prijedlogu novog projekta od CEN-a ili CENELEC-a odnosno ETSI-ja, TC priprema nacionalni stav o projektu evropskog standarda, koji može da sadrži i prijedloge za posebne nacionalne uslove, zahtjeve za A-odstupanjem i opće modifikacije. U cilju pripreme stava Bosne i

¹⁾ S primjenom ove podtačke za projekte evropskih standarda koje pripremaju CEN i CENELEC započet će se kada Institut postane punopravni član tih organizacija za standardizaciju.

Hercegovine u vezi sa svakim pojedinačnim projektom, Institut na svom web-sajtu objavljuje liste projekata evropskih standarda.

Institut podnosi zahtjev za A-odstupanje u slučaju kad se radi o preuzimanju EN-a koji je u suprotnosti s odredbama propisa u Bosni i Hercegovini. Zahtjev za A-odstupanje treba zatražiti u što je moguće ranijoj fazi izrade EN-a, tj. kad se predlaže novi standardizacijski projekt na evropskom nivou, u fazi tzv. postupka prethodnog upitnika, odnosno odmah na početku rada na izradi nacrtu evropskog standarda.

Posebni nacionalni uslovi koji se ne mogu promijeniti čak ni tokom dužeg perioda (npr. klimatski uslovi) ne smatraju se odstupanjem i trebali bi, kad god je moguće, biti uključeni u evropski standard u toku postupka usklađivanja pri izradi evropskog standarda. Kad je potrebno, Institut osigurava uključivanje odgovarajućih nacionalnih uslova u odgovarajući evropski standard u toku njegove pripreme.

Pripremljen nacionalni stav dostavlja se u predviđenom roku (3 mjeseca) CEN-u ili CENELEC-u, odnosno (4 mjeseca) ETSI-ju.

Kada se projekt evropskog standarda prihvati, on se unosi u plan rada TC-a i označava kao prBAS EN.

Na web-sajtu Instituta objavljuju se liste nacrtu evropskih standarda koji su na javnoj raspravi. Javna rasprava o nacrtima evropskih standarda na nacionalnom nivou traje dva mjeseca. S obzirom na to da je faza javne rasprave krajnji rok za izvještavanje evropskih organizacija za standardizaciju u vezi s prijedlozima za opće modifikacije i nacionalna odstupanja, TC posebnu pažnju mora obratiti na primjedbe koje mogu uticati na njihovo definiranje.

U ovisnosti o rezultatima javne rasprave u evropskim organizacijama za standardizaciju CEN, CENELEC i ETSI, TC se može glasanjem izjašnjavati i o konačnom tekstu nacrtu evropskog standarda. Period za to glasanje je dva mjeseca.

Kada evropske organizacije za standardizaciju CEN, CENELEC i ETSI odobre evropski standard (*dor* – datum kada je evropski standard odobren u evropskim organizacijama za standardizaciju), odnosno kada ga dostave nacionalnim članicama (*dav* – datum kada je odobreni evropski standard dostavljen nacionalnim članicama), Institut ima obavezu da prilikom nacionalne implementacije tog evropskog standarda poštuje sljedeće datume, i to:

- krajnji rok do kojeg se mora objaviti informacija o postojanju evropskog standarda (*doa*),
- krajnji rok do kojeg evropski standard mora biti primijenjen na nacionalnom nivou objavljivanjem identičnog nacionalnog standarda (*dop*),
- krajnji rok do kojeg se nacionalni standardi koji su u suprotnosti s objavljenim evropskim standardom moraju povući (*dow*).

Krajnji rok do kojeg evropski standard koji su objavili Evropski komitet za standardizaciju (CEN) i Evropski komitet za standardizaciju u oblasti elektrotehnike (CENELEC) mora biti primijenjen na nacionalnom nivou jeste šest mjeseci od dana dostavljanja standarda nacionalnim članicama (*dop*).

Ukoliko se evropski standard preuzima metodom prijevoda, po objavljivanju evropskog standarda izrađuje se prednacrt BAS standarda i TC donosi odluku o pokretanju postupka javne rasprave (vidi 4.1.4). Obavijest o nacrtu daje se na web-sajtu Instituta, a sam nacrt dostupan je javnosti putem online modula za čitanje nacrtu BAS standarda. Primjedbe na nacrt BAS standarda na javnoj raspravi, koje se mogu odnositi samo na prijevod, s obrazloženjem u pisanom obliku, dostavljaju se Institutu u roku od 60 dana od dana pokretanja javne rasprave. Po isteku javne rasprave, TC razmatra pristigle primjedbe. Primjedbe se mogu prihvatiti ili odbaciti s obrazloženjem, a podnosilac primjedbi obavještava se o stavu TC-a. Na osnovu prihvaćenih primjedbi, TC priprema konačni tekst nacrtu BAS standarda koji se odobrava za objavljivanje (vidi 4.1.4 do 4.1.7).

Ukoliko se objavljeni evropski standard preuzima metodom proglašavanja, TC preuzima taj evropski standard kao identičan BAS standard, koji se odobrava za objavljivanje (vidi 4.1.6 i 4.1.7).

Procedura preispitivanja BAS standarda nastalog preuzimanjem evropskog standarda pokreće se u skladu s planiranim rokom za preispitivanje preuzetog evropskog standarda, odnosno nakasnije pet godina od objavljivanja evropskog standarda. TC može donijeti odluku da se CEN-CENELEC-ovom Centru za menadžment (CCMC) uputi zahtjev za pokretanje postupka preispitivanja prije planiranog roka. Rezultat preispitivanja BAS standarda identičan je rezultatu preispitivanja evropskog standarda.

5.3.1.2 Preuzimanje objavljenog evropskog standarda

Procedura preuzimanja objavljenog evropskog standarda identična je proceduri preuzimanja međunarodnog standarda (vidi 5.2.1.3)

Kada se preuzima objavljeni evropski standard metodom prijevoda, procedura je identična proceduri preuzimanja objavljenog međunarodnog standarda metodom prijevoda (vidi 5.2.1.4).

Kada se prevodi evropski standard prethodno preuzet kao BAS standard na engleskom jeziku, procedura je identična proceduri prevođenja međunarodnog standarda prethodno preuzetog kao BAS standard na engleskom jeziku (vidi 5.2.1.5).

5.3.1.3 Preuzimanje amandmana

Amandman se preuzima, odobrava i objavljuje prema proceduri za preuzimanje objavljenog evropskog standarda (vidi tačku 5.3.1.2).

Tekst amandmana objavljuje se kao samostalan dokument ili konsolidiran s tekstom standarda (novo izdanje) ovisno o načinu njegovog objavljivanja na evropskom nivou.

5.3.1.4 Preuzimanje dokumenta za tumačenje

Dokument za tumačenje BAS standarda kojim je preuzet evropski standard objavljuje se nakon što organizacija koja je izdala evropski standard objavi dokument o tumačenju tog evropskog standarda.

Standardizacijski projekt za preuzimanje dokumenta za tumačenje evropskog standarda pokreće se na nacionalnom nivou najkasnije u fazi konačnog nacrtu (faza izrade 50.20).

5.3.1.5 Objava tehničke korekcije BAS standarda kojim je preuzet evropski standard

Tehnička korekcija BAS standarda kojim je preuzet evropski standard objavljuje se nakon što je organizacija koja je izdala evropski standard objavila korekciju tog evropskog standarda.

Tekst korekcije objavljuje se ovisno o načinu njegovog objavljivanja na evropskom nivou.

Za objavu izvorne tehničke korekcije na BAS standard kojim je preuzet evropski standard uz prevođenje na odgovarajući način se primjenjuje procedura iz tačke 4.1.10.

5.3.2 Preuzimanje drugih evropskih standardizacijskih dokumenata

Drugi evropski standardizacijski dokument može biti preuzet kao dokument bosanskohercegovačke standardizacije:

- iste vrste, bez izmjena u izvornom dokumentu i/ili uz prijevod,
- iste vrste, s izmjenama uz prijevod,
- druge vrste, bez izmjena u izvornom dokumentu i/ili uz prijevod,
- druge vrste, s izmjenama uz prijevod.

Pri preuzimanju drugog evropskog standardizacijskog dokumenta kao dokumenta bosanskohercegovačke standardizacije iste vrste, bez izmjena u izvornom dokumentu, na odgovarajući način se primjenjuje procedura preuzimanja evropskog standarda na jeziku izvornog dokumenta (kao BAS) uz odgovarajuću

proceduru i nivo konsenzusa za pripremanje, donošenje i objavljivanje te vrste dokumenta bosanskohercegovačke standardizacije.

Pri preuzimanju drugog evropskog standardizacijskog dokumenta kao dokumenta bosanskohercegovačke standardizacije iste vrste, bez izmjena uz prijevod, na odgovarajući način se primjenjuje procedura pripremanja, donošenja i objavljivanja te vrste dokumenta bosanskohercegovačke standardizacije.

Pri preuzimanju drugog evropskog standardizacijskog dokumenta kao dokumenta bosanskohercegovačke standardizacije druge vrste, bez izmjena u izvornom dokumentu, na odgovarajući način se primjenjuje procedura preuzimanja evropskog standarda na jeziku izvornog dokumenta (kao BAS) uz odgovarajući proceduru i nivo konsenzusa za pripremanje, donošenje i objavljivanje te vrste dokumenta bosanskohercegovačke standardizacije.

Pri preuzimanju drugog evropskog standardizacijskog dokumenta kao dokumenta bosanskohercegovačke standardizacije druge vrste, bez izmjena uz prijevod, na odgovarajući način se primjenjuje procedura pripremanja, donošenja i objavljivanja te vrste dokumenta bosanskohercegovačke standardizacije.

Odgovarajući TC može preuzeti drugi evropski standardizacijski dokument kao dokument bosanskohercegovačke standardizacije s izmjenama. Institut razmatra prijedlog TC-a i donosi odluku o preuzimanju drugog evropskog standardizacijskog dokumenta s izmjenama.

Pri preuzimanju drugog evropskog standardizacijskog dokumenta kao dokumenta bosanskohercegovačke standardizacije iste ili druge vrste, s izmjenama uz prijevod, primjenjuje se procedura pripremanja, donošenja i objavljivanja odgovarajuće vrste izvornog dokumenta bosanskohercegovačke standardizacije.

5.3.2.1 Preuzimanje evropskih harmoniziranih dokumenata

Kao pridruženi član CENELEC-a, Institut ima obavezu preuzimanja harmoniziranih dokumenata (HD) koje je izdala ta organizacija kao dokumenata bosanskohercegovačke standardizacije.

HD se preuzima kao BAS, prema tačkama 5.3.1.2, 5.3.1.4. do 5.3.1.6.

5.3.2.2 Preuzimanje evropskih tehničkih specifikacija

Tehničke specifikacije (TS) evropskih organizacija za standardizaciju (CEN, CENELEC i ETSI) u sistem bosanskohercegovačke standardizacije kao dokumenti bosanskohercegovačke standardizacije mogu se preuzeti kao identične ili s izmjenama.

Odgovarajući TC donosi odluku o preuzimanju evropskog TS-a kao BAS iz svog područja rada i o načinu njegovog preuzimanja.

Evropski TS preuzima se na jeziku izvornog dokumenta kao BAS prema proceduri preuzimanja evropskog standarda na jeziku izvornog dokumenta (tačka 5.2.1.3) uz nivo konsenzusa za BAS TS (vidi 4.2.2).

Pri preuzimanju evropskog TS-a uz prevođenje na jedan od službenih jezika koji su u upotrebi u Bosni i Hercegovini, TS se priprema, donosi i objavljuje prema proceduri pripremanja, donošenja i objavljivanja izvornog BAS TS (vidi 4.2.2).

5.3.2.3 Preuzimanje evropskih tehničkih izvještaja

Tehnički izvještaji (TR) evropskih organizacija za standardizaciju (ISO i IEC) u sistem bosanskohercegovačke standardizacije kao dokumenti bosanskohercegovačke standardizacije mogu se preuzeti kao identični ili s izmjenama.

Odgovarajući TC donosi odluku o preuzimanju evropskog TR-a kao BAS iz svog područja rada i o načinu njegovog preuzimanja.

Evropski TR preuzima se na jeziku izvornog dokumenta kao BAS prema proceduri preuzimanja evropskog standarda na jeziku izvornog dokumenta (tačka 5.2.1.3) uz nivo konsenzusa za BAS TI (tačka 4.2.3).

Pri preuzimanju evropskog TR-a uz prevođenje na jedan od službenih jezika koji su u upotrebi u Bosni i Hercegovini, TR se priprema, donosi i objavljuje prema proceduri pripremanja, donošenja i objavljivanja izvornog BAS TI (vidi 4.2.3).

5.3.2.4 Preuzimanje ostalih evropskih dokumenata

Kao pridruženi član evropskih organizacija za standardizaciju (CEN, CENELEC) odnosno član ETSI-ja, Institut ima pravo preuzimanja ostalih dokumenata tih organizacija (npr. CWA) kao dokumenata bosanskohercegovačke standardizacije.

5.4 Preuzimanje nacionalnih standarda drugih zemalja

Nacionalni standardi drugih zemalja preuzimaju se kao BAS standardi samo ako nisu u suprotnosti s objavljenim standardima koje su objavile međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO ili IEC) ili evropske organizacije za standardizaciju (CEN, CENELEC ili ETSI) ili ako ne postoji odgovarajući evropski ili međunarodni standard za određeni predmet.

Načini preuzimanja spomenutih standarda zavise od pojedinačnih ugovora koje Institut ima s nacionalnim tijelima za standardizaciju drugih zemalja, a procedura preuzimanja identična je proceduri preuzimanja međunarodnih standarda (vidi 5.2.1).

Na osnovu ugovora koji je Institut zaključio s Američkim udruženjem za ispitivanje i materijale (ASTM International), standardi te organizacije za standardizaciju preuzimaju se na engleskom jeziku, metodom proglašavanja ili prevođenjem na jedan od službenih jezika koji su u upotrebi u Bosni i Hercegovini, metodom prijevoda. U oba slučaja Institut ima obavezu da naprijed navedenu organizaciju obavijesti o svojoj namjeri da preuzme njene standarde.

Aneks A (normativan)

Faze izrade dokumenata bosanskohercegovačke standardizacije

FAZE IZRADE	PODFAZE IZRADE						
	00 Registracija	20 Početak glavne aktivnosti	60 Završetak glavne aktivnosti	90 Podfaze odlučivanja			
				92 Ponavljanje ranije faze	93 Ponavljanje tekuće faze	98 Odustajanje	99 Prihvatanje i nastavak rada
00 Preliminarna faza	00.00 prijedlog za novi projekt primljen	00.20 pokrenuto razmatranje prijedloga	00.60 zaključak o prijedlogu za novi projekt			00.98 odustajanje od prijedloga	00.99 prijedlog novog projekta prihvaćen
10 Faza prijedloga	10.00 registracija prijedloga projekta	10.20 izjašnjavanje o prijedlogu	10.60 završetak prikupljanja primjedbe o prijedlogu	10.92 prijedlog vraćen podnosiocu prijedloga na daljnju razradu		10.98 odustajanje od prijedloga	10.99 projekt prihvaćen kao prBAS
20 Faza pripreme	20.00 registracija projekta u program rada TC (nrdBAS)	20.20 rad na nacrtu dokumenta	20.60 završetak prikupljanja primjedbe na nacrt dokumenta			20.98 odustajanje od projekta	20.99 nacrt dokumenta odobren za registraciju kao pnBAS
30 Faza komiteta	30.00 registracija prednacrt BAS standarda (pnBAS)	30.20 izjašnjavanje o pnBAS	30.60 završetak prikupljanja primjedbe na prednacrt BAS standarda	30.92 prednacrt BAS standarda vraća se WG-u		30.98 odustajanje od projekta	30.99 prednacrt BAS standarda odobren za registraciju kao nsBAS
40 Faza javne rasprave	40.00 registracija nacrt BAS standarda (nsBAS)	40.20 javna rasprava o nsBAS	40.60 prikupljene primjedbe na nsBAS	40.92 nsBAS vraća se TC-u	40.93 odluka o novoj javnoj raspravi	40.98 odustajanje od projekta	40.99 nsBAS odobren za registraciju kao knsBAS
50 Faza odobravanja	50.00 registracija konačnog nacrt BAS standarda (knsBAS)	50.20 izjašnjavanje o knsBAS	50.60 završetak prikupljanja primjedbe; potvrđen knsBAS	50.92 knsBAS vraća se TC- u		50.98 odustajanje od projekta	50.99 knsBAS odobren za registraciju kao BAS
60 Faza objavljivanja	60.00 registracija BAS standarda		60.60 BAS standard dostupan javnosti				
62 Faza prevođenja	62.00 registracija početka prevođenja (prpvBAS)	62.20 izjašnjavanje o prijevodu	62.60 završetak prikupljanja primjedbe; zaključak o prijevodu		62.93 prijevod vraćen TC-u	62.98 odustajanje od projekta	62.99 prijevod odobren za objavu
90 Faza preispitivanja		90.20 periodično preispitivanje BAS standarda	90.60 završetak preispitivanja	90.92 revizija BAS standarda	90.93 BAS standard potvrđen		90.99 prijedlog TC- a o povlačenju BAS standarda
95 Faza povlačenja		95.20 izjašnjavanje o povlačenju BAS standarda	95.60 završetak prikupljanja primjedbe	95.92 odluka o nepovlačenju			95.99 povlačenje BAS standarda

Skraćenice:

prBAS	prijedlog novog projekta BAS standarda/novi projekt BAS standarda
prpvBAS	prijevod međunarodnog/evropskog normativnog dokumenta prethodno preuzetog kao BAS standard na engleskom jeziku
nrdBAS	nacrt radnog dokumenta BAS standarda
pnBAS	prednacrt BAS standarda
nsBAS	nacrt BAS standarda
knsBAS	konačni nacrt BAS standarda
BAS	bosanskohercegovački standard

Bibliografija

- [1] Zakon o standardizaciji Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj 19/01)
- [2] Zakon o osnivanju Instituta za standardizaciju Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj 44/04)
- [3] Pravilnik o proceduri pripremanja, donošenja i objavljivanja bosanskohercegovačkih standarda („Službeni glasnik BiH”, broj 51/18)
- [4] Pravilnik o ostvarivanju i zaštiti autorskih prava na standardima i standardizacijskim dokumentima („Službeni glasnik BiH”, broj 18/22)
- [5] Uredba (EU) br. 1025/2012 Evropskog parlamenta i Vijeća
- [6] Uredba (EU) broj 2022/2480 Evropskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EU) broj 1025/2012
- [7] IPS 1:2025, *Interna pravila za standardizaciju - Dio 1: Osnivanje i rad stručnih tijela Instituta*
- [8] IPS 2: 2025, *Interna pravila za standardizaciju – Dio 2: Vrste dokumenata bosanskohercegovačke standardizacije i njihovo označavanje*
- [9] IPS 3: 2025, *Interna pravila za standardizaciju - Razvoj i donošenje bosanskohercegovačkih standarda i drugih dokumenata bosanskohercegovačke standardizacije*
- [10] IPS 4: 2025, *Interna pravila za standardizaciju - Struktura i oblikovanje bosanskohercegovačkih standarda i drugih dokumenata dostupnih javnosti*
- [11] IPS 5: 2025, *Interna pravila za standardizaciju - Učestvovanje u radu evropskih i međunarodnih tehničkih tijela*
- [12] ISO/IEC Guide 21-1, *Regional or national adoption of International Standards and other International Deliverables – Part 1: Adoption of International Standards*,
- [13] ISO/IEC Guide 21-2, *Regional or national adoption of International Standards and other International Deliverables – Part 2: Adoption of International Deliverables other than International Standards*
- [14] ISO/IEC Directives, (svi dijelovi)
- [15] CEN/CENELEC Internal regulations – Part 2, Common rules for standardization work
- [16] CEN/CENELEC Internal regulations – Part 3, Rules for the structure and drafting of European Standards
- [17] BAS EN 45020:2009, *Standardizacija i srodne djelatnosti – Opći rječnik*
- [18] ISO/IEC Vodič 59, *Kodeks dobre prakse za standardizaciju*

Ovaj dio Internih pravila za standardizaciju stupa na snagu danom donošenja.

Odobrio:
Direktor

.....
Aleksandar Todorović

(prazna stranica)

